

**ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ” –
БЛАГОЕВГРАД**

**ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ КАТЕДРА
„ПСИХОЛОГИЯ”**

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

на дисертационен труд на тема:

**ЛИЧНОСТТА КАТО ДЕТЕРМИНАНТ НА
РОДИТЕЛСКИЯ СТИЛ НА РОДИТЕЛИТЕ НА ЮНОШИ**

За придобиване на образователна и научна степен „доктор”,
Област на висше образование: 3. Социални, икономически и
правни науки, Професионална област: 3.2 Психология, Област:
„Педагогическа и възрастова психология”

Докторант: **СОФИЯ МУСА**

Научен ръководител: **доц. д-р Иван Кръстев**

Благоевград, 2023

Дисертационният труд е обсъден и насрочен за защита от катедра „Психология” при Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Дисертацията съдържа 137 страници съдържателно обособени в увод, три глави, обобщение, изводи, приноси, библиография и приложения. Библиографията съдържа 154 заглавия на латиница. Разработката е онагледена с 24 таблици и 31 фигури.

Защитата на дисертационния труд ще се състои на ..... 2023г. от .....:00 часа в зала 210А на УК1 на ЮЗУ „Неофит Рилски” на открито заседание на Научното жури.

ВЪВЕДЕНИЕ

Юношеството може да бъде трудно както за родителите, така и за децата, а разбирането за важноста на поддържането на висококачествено родителство се счита за особено важно.

Теоретично, личността на родителя се счита за най-влиятелния фактор, определящ родителския стил, тъй като се смята, че влияе върху поведението на родителите (Bahrami et al., 2018). Прави впечатление обаче, че въпросът за влиянието на личността на родителя върху техния родителски стил не е често в центъра на вниманието на изследователите (Van Bakel et al., 2002), като още по-малко са изследванията на този проблем при двамата родители едновременно.

ГЛАВА I. ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

1.1. Личност - концептуализация

Личността се разглежда като динамичен и организиран набор от характеристики, притежавани от човек, които влияят уникално върху средата, когницията, емоциите, мотивацията и поведението в различни ситуации на човека, като същевременно покрива уникален генетичен произход (с изключение на еднояйчните близнаци), история на развитие и адаптиране към различни ситуации и особености на околната среда (Ruskman, 2008). Личността се отнася до патерна на мислене, чувства, социално приспособяване и поведение, които се проявяват постоянно във времето, което силно влияе върху очакванията, самовъзприятията, ценностите и нагласите на индивида (Savitha & Venkatachalam, 2016).

Съществуват различни подходи за концептуализиране и изучаване на личността и нейната структура: Психодинамична перспектива, поведенческа перспектива, социална когнитивна перспектива, хуманистична перспектива, перспектива на чертите.

1.2. Родителство и родителстване: дефиниция и диференциация

Родителството включва ролята, която човек поема като майка или баща и като съ-родител с партньора си. Поради тази причина родителството предполага промяна на стереотипите, начина на живот и дори личността, както и известна промяна в отношенията с партньора, семейството, приятелите, колегите и т.н. (McCarthy & Edwards, 2011). Salcuni и Simonelli (2018) разглеждат родителството като фундаментална конструкция, която описва качеството на взаимодействията възрастен-дете.

За разлика от родителството, родителстването се разглежда като процес на отглеждане и възпитание на дете от раждането до пълнолетието. Терминът включва отглеждане на дете и обхваща техниките, методите и уменията, които родителят използва при отглеждането на детето. Следователно родителските задачи варират в широки граници - от грижите, свързани с храненето и поддържането на хигиената на детето, през обучението в дисциплина и целенасоченост, до насаждането на семейни ценности и отговорност (Kazdin, 2000).

1.3 Основни изследователски перспективи за родителството

Описани са два типа семейства във връзка с отношенията родител-дете: а) семейство, ориентирано към личността; (б) социално центрираното семейство (Орлов, 1996).

Семействата, ориентирани към личността, се характеризират с високо ниво на внимание, отделено на личността на детето и неговия вътрешен свят, уважение към неговите нужди и ценности и безусловно приемане на неговата индивидуалност. Обратно, социално-центрираните семейства се характеризират с по-голяма вероятност да пренебрегнат нуждите и ценностите на детето, по-амбивалентни взаимоотношения и приемане на детето само ако споделя гледната точка на родителите. Социално-центрираното семейство е фокусирано основно върху

социалните роли на всяко дете в семейството, докато в семейството, ориентирано към личността всяко дете се третира като индивидуалност (Орлов, 1996).

В този контекст родителството е изследвано в две основни перспективи: ориентирана към променливите перспектива (т.е. дименсионална перспектива) и ориентирана към личността перспектива (т.е. перспективата на родителските стилове). Всяка от тези перспективи има своите предимства и ограничения.

1.4 Ефектите на отношенията родител-дете върху развитието на детето

Отношенията родител-дете се разглеждат като много специфични по природа, които се различават от всички други видове човешки взаимоотношения главно поради високата им степен на интимност (Troll & Fingerman, 1996).

В центъра на вниманието на изследователите са широк спектър от аспекти, засягащи влиянието, което отношенията родител-дете имат върху развитието на детето (Boutelle et al., 2009).

Родителското влияние върху децата намалява с растежа на децата и по време на пубертета те са по-скоро подвластни на влиянието на връстниците, средствата за масова информация и други външни фактори, отколкото на техните родители. Предложени са много теории, които се опитват да обяснят влиянието на родителството върху развитието на децата. Класическите теории в тази област са теорията за привързаността и поведенческата теория.

Във фокуса на теорията на привързаността е разбирането как любовта между родителите и детето влияе върху развитието на детето. Тази теория подчертава значението на грижовните взаимоотношения за нормалното развитие на детето. Теорията също така предполага, че добрата грижовна връзка между

родител и дете оформя бъдещото социално, познавателно и емоционално развитие на това дете (Antonucci et al., 2004).

Силните връзки между децата и техните родители са необходимо условие за добро психично здраве на бъдещия възрастен (Bowlby, 1973). Привързаността на бебето към родителя се развива чрез последователната отзивчивост на родителя към нуждите на детето, което води до вътрешни работни модели на привързаност и грижовни взаимоотношения (Boutelle et al., 2009).

Изследванията, проучващи отношенията родител-дете, получават резултати, които се различават значително по степента на корелация между поведението на родителя и това на детето. Установено е, че дадено родителско поведение може да има различно въздействие върху различните деца, в зависимост от фактори като възраст, пол и темперамент (Brook et al., 2002)..

Разрешаването от родителите е свързано с детската саморегулация (Patock-Peckham et al., 2001), докато агресивното поведение на родителите (телесното наказание), е свързано с лоша емоционална и поведенческа адаптация при децата (Aucoin et al., 2006). Според моделите на реципрочен ефект, родителите не само влияят върху поведението на детето и взаимодействието родител-дете, но функционирането на детето служи и за предизвикване на родителски реакции.

Темпераментът е свързан с поведенческия стил, който субектът демонстрира във взаимодействия с другите и нодушевената среда, и в този контекст е свързан с отношенията родител-дете. Темпераментът се развива рано в живота и частично се корени в генетичния план на човека (Lemery et al., 2002).

1.5 Родителски измерения и стилове: кратка история на тяхното концептуализиране

Ранните проучвания се опитват да определят основните измерения, които са в основата на оценките на наблюдателите

за общите характеристики на родителството. Обикновено в тези проучвания родителите са били наблюдавани и след това оценявани по общи черти (например, строги, неангажирани авторитетни, приемащи, сурови, и т.н.) с помощта на Ликертови скали (Power, 2013). Въз основа на този изследователски подход са идентифицирани две измерения на поведението на родителите: първото, свързано с приемането от родителите, топлината или подкрепата и второто, свързано с родителския контрол. Тези две основни измерения на родителството са обозначени като родителска подкрепа и родителски контрол или като родителска отзивчивост и родителска възискателност.

Даяна Баумринд се счита за пионер в изследването на родителските стилове. В първото си проучване, датиращо от 1967г., Баумринд идентифицира три групи деца в предучилищна възраст въз основа на очевидни разлики в моделите на тяхното поведение: първата група се състои от деца, които са асертивни, самостоятелни, самоконтролиращи се и афилиативни; втората група се състои от деца, които са недоволни, оттеглени и недоверчиви; и третата група се състои от деца, характеризиращи се със слаб самоконтрол или самоувереност, и бягство от новото и непознатото. Въз основа на домашни наблюдения, лабораторни наблюдения и интервюта с родители, Баумринд идентифицира три родителски стила, свързани с гореспоменатите модели на поведение на детето: авторитетният стил, който се характеризира с високи нива на отзивчивост и възискателност, и който е свързан със самоуверено поведение у детето; авторитарният стил, който се характеризира с ниска отзивчивост и висока възискателност, е свързан с недоволно, оттеглено поведение на детето; разрешителният стил, който се характеризира с висока отзивчивост и ниска възискателност, е свързан с нисък самоконтрол и ниска самоувереност в поведението на детето (Baumrind, 1967).

След новаторското изследване на Баумринд в периода между 60-те и 70-те години на миналия век, са проведени много изследвания с цел да се изследва връзката между родителските стилове, идентифицирани от Баумринд, и резултатите на детето.

1.6 Родителски стилове: дефиниция и видове

Родителските стилове се отнасят до съвездие от родителско поведение, вярвания и нагласи, които са очевидни в различни взаимодействия родител-дете, както и до специфично родителско поведение, което родителите използват, за да социализират детето си (Ozen, 2004).

Разработвайки типологията на Баумринд, двама други изследователи - Маккоби и Мартин (1983), концептуализират родителските стилове като измерими по две ортогонални измерения, а именно отзивчивост и взискателност. В контекста на родителските стилове отзивчивите родители насърчават индивидуалността на детето си. Те са чувствителни, подкрепящи и възприемчиви към индивидуалните нужди и изисквания на детето. Взискателността на родителите се отразява в родителския надзор, дисциплиниращите усилия и желанието да се отговори на децата, ако те не се подчинят. Въз основа на своите изследвания Массобу и Мартин (1983) установяват, че авторитетните родители са с висока взискателност и отзивчивост, авторитарните родители са с висока взискателност, но с ниска отзивчивост, разрешителните родители са с висока отзивчивост, но с ниска взискателност и безразличните родители са с ниска реакция и взискателност.

По-късно, вдъхновена от работата на Маккоби и Мартин (1983), Баумринд (1989) добавя четвърти стил - „неглижиращия“ родителски стил - към типологията си на родителски стил. Изследователят описва положителната отзивчивост като комбинация от родителска топлина, грижа и подкрепа, която включва родителски практики като наблюдение и надзор,

поведенчески контрол, предоставяне на автономия, подходящи изисквания за зрялост и очаквания и индуктивна дисциплина.

Следователно рамката на родителските стилове обхваща 4 отделни родителски категории, които са получени от две измерения на взаимодействие: (а) родителски контрол и (3) родителска топлина:

- Авторитетният родителски стил се характеризира с висока привързаност и умерени изисквания на родителите. Авторитетните родители са топли и комуникативни, но също така упражняват подходящ контрол. Те имат ясни насоки за очакванията си и обясняват причините си, свързани с дисциплинарни действия.

- Авторитарният родителски стил представлява традиционно сурово родителство и се характеризира с еднопосочен начин на комуникация, високи изисквания, но ниска отзивчивост на родителите.

- Разрешителният родителски стил е свързан с много обич, топлина, отзивчивост и подкрепа към децата си, но с малък контрол. Комуникацията остава отворена, но родителите позволяват на децата си да определят нещата сами.

- Неангажираният (пренебрегван) родителски стил не е свързан нито с подкрепата, нито с топлината, нито с контрола върху децата. Това са родители, които имат ниска възискателност и отзивчивост и са етикетирани също като незаинтересовани, а също така поддържат студени и далечни отношения с детето си. (Bahrami et al., 2018; Smokowski et al., 2015; Sanvictores & Mendez, 2021).

Проследявайки концептуалното развитие на родителските стилове, Darling и Steinberg (1993) предполагат, че разглеждането им трябва да се прави в контекста на това как поведението и практиките на родителите влияят върху развитието на детето.

1.7 Ефекти на родителските стилове върху подрастващите резултати

Много изследователи считат родителските стилове като фактор, който влияе върху развитието на детето и резултатите от него. Всъщност през 80-те години на миналия век започва целенасоченото изследване на родителските стилове и тяхното въздействие върху развитието и резултатите на децата и юношите (Smokowski et al., 2015).

През последните няколко десетилетия се натрупват емпирични доказателства за връзката между психичното благосъстояние на децата и юношите и два основни аспекта на родителството, а именно контрол и приемане. Като цяло резултатите от проучванията установяват, че приемането от родителите, индуктивната дисциплина, ненаказателните практики на наказание и последователността в отглеждането на деца са свързани с положителни резултати от развитието при децата (Maccoby & Martin, 1983). Всъщност това съзвездие от родителски практики отразява авторитетния родителски стил, идентифициран в изследванията на Баумринд (1967, 1971).

Изследвайки ефектите от четири родителски стила повечето от проучванията са установяват, че децата на авторитетни родители демонстрират най-положителните резултати (Maccoby & Martin, 1983).

Dornbush et al. (1987) установяват, че подрастващите от семейства, в които двамата родители имат различни родителски стилове показват по-ниска академична успеваемост от тези, чиито родители имат еднакви родителски стилове.

Обобщавайки данните от предишни изследвания (Bahrami, 2018, Hoskins, 2014; García & Gracia, 2009), би могло да се заключи, че юношите на родители с положителни родителски стилове са с тенденцията да демонстрират оптимизъм, високо самочувствие, добро социално и емоционално развитие и добри академични постижения, а тези с родители с негативни родителски стилове

често демонстрират емоционални и поведенчески проблеми. Като цяло авторитетното родителство е свързано с много положителни резултати при децата и юношите, като сигурна привързаност родител-дете, по-малко проблеми с поведението, по-просоциално поведение, по-положителни връзки с връстниците и по-добра академична компетентност; авторитарното родителство е свързано с трудно вземане на решения и ниско самочувствие, лоши социални умения и академична компетентност, ниско ниво на креативност и психични проблеми като депресия и поведенчески проблеми, страх от провал, емоционално потискане и трудности при справянето с негативните емоции; разрешаващото родителство често е свързано с липса на самоконтрол и развитие на егоцентрично поведение; negliжиращото родителство често води до асоциално поведение при деца и юноши (Bahrami, 2018 и Hoskins, 2014).

Очевидно родителските влияния върху поведението на юношите са многостранни и може да не бъдат напълно разбрани при изолиране и фокусиране върху едно измерение. Поради тази причина бъдещите изследвания на връзките между родителските стилове и резултатите от подрастващите трябва да вземат предвид такива контекстуални фактори като социално-икономически статус и структура на семейството.

1.8 Личността на родителите и родителството

Преди повече от 3 десетилетия Белски (1984) предлага процесуален модел за изследване на детерминантите на родителството, според който родителската личност се очертава като теоретично най-значимата причина за родителството поради способността си да влияе пряко и косвено на родителското поведение. Въз основа на модела на Belsky, Seigny и Loutzenhiser (2010) установяват, че родителското поведение зависи от взаимодействието между три различни сфери: личните характеристики на родителя (черти на личността

и стила на привързаност), личните характеристики на детето (главно темперамент) и социалните контекстуални влияния на стрес и подкрепа (като социална подкрепа, удовлетворение от брака). Нещо повече, авторите потвърждават, че теорията е, че личността е най-важната сред тези три фактора, тъй като влияе пряко върху родителството и защото оформя други социални контекстуални фактори и сили, които влияят върху родителството. Досега обаче литературата за връзката между личността и родителството не е създала единна представа за това как множествените измерения на личността са свързани с множествените измерения на родителството. Първата от изследващите този пробем Баумринд (1967) заявява, че родителите, които са били контролиращи, взискателни, любящи и комуникативни, са имали деца в предучилищна възраст, които са били самоконтролиращи се, самостоятелни и уверени. Авторите също установяват, че родителите, които се контролират, но са откъснати, имат нещастни и несвързани деца в предучилищна възраст, докато родителите, които са относително топли, но не контролират и не изискват, имат най-малко самостоятелни и самоконтролиращи се деца в предучилищна възраст.

В литературата, предишни изследвания са критикувани по няколко пункта. Първо, по-голямата част от проучванията, които са изследвали връзките между личността и родителството, са проведени с нетипични и дори психопатологични проби (например клинично депресивни). Необходими са допълнителни изследвания, за да се оцени как вариациите в личността в рамките на нормалните граници на мнозинството неклинична популация са свързани с индивидуалните различия в родителството. Освен това, когато личността се оценява във връзка с родителството, са използвани разнообразни измервания на личността и обикновено се изучават изолирани личностни конструкти във връзка с

изолирано родителско познание или практика (Bornstein et al., 2011).

1.9 Предишни проучвания за връзката между личността на родителите и родителските стилове

В преглед на литературата Vafaenejad et al. (2019) посочват характеристики на личността като чувствителност, отзивчивост, афекти, взаимност, негативизъм, ангажираност, сурова дисциплина, като свързани с родителските стилове.

Huver et al. (2010) изследват връзката между родителската личност (оценена чрез теста на големите пет) и родителския стил и установява, че екстравертите, приятни и по-малко емоционално стабилни индивиди са най-вероятно да бъдат авторитетни родители. В допълнение, съвестността и откритостта не са свързани с общото родителство, но могат да бъдат свързани с по-специфични за съдържанието действия на родителство.

Бахрами (2018) разкрива значителни различия в чертите на личността сред авторитетните, авторитарни и разрешителни майки, а именно в екстравертността, приветливостта, съвестността, невротизма и отвореността към опита, което потвърждава значителната роля на личността в родителския стил.

Сахития и Раман (2021 г.) установиха, че разрешителността на бащата е рисков фактор за детските тревожни разстройства; авторитетът на майката предпазва от детски тревожни разстройства, а по-малко общителните деца имат повишен риск от тревожни разстройства.

Vafaenejad et al. (2020: 1) установи, че „а) при майки и бащи с увеличаване на личностните черти като емоционална стабилност и отвореност към опит, авторитаризмът е намален и авторитетът е увеличен, б) когато майките и бащите имат по-добросъвестност, емоционална стабилност и отвореност към

опит, вседозволеността е намалена, (в) когато бащите имат повече екстраверсия и съвестността, авторитаризмът и авторитетът са увеличени съответно, (г) при майките с приветливост и съвестност, авторитетът е показан, (д) при майките с нарастващата отвореност за опит, разрешителността намалява. "

Abdi et al. (2010) също установяват висока връзка между личностните черти (невротизъм, екстраверсия, съгласие, откритост и съвестност) и родителския стил (авторитарен, демократичен, разрешителен) сред родителите на възрастни с деликвенция и неликвиди. Техните резултати разкриват, че невротизмът е по -често срещан сред родителите на престъпна юношеска възраст, а екстровеерността, приятността, откритостта и съвестността са по -чести сред родителите на нередовни юноши.

Dickson, Agyemang и Afful (2014) разкриха, че родителите с приятна личност не са по -разрешителни от тези с другите черти на личността, а съвестните родители са значително по -високи от екстравертността и отзивчивостта, но не от невротизма и откритостта при авторитетното родителство. Също така бащите бяха по -авторитарни от майките в двойката.

Савита и Венкатачалам (2016) отбелязват, че всички измерения (с изключение на контрола на бащата и невротизма) на възприеманите родителски стилове са в положителна корелация с измеренията на невротизма и отвореността на личностните фактори, а именно: контрола на майката и отзивчивостта, контрола на бащата и отзивчивостта и родителския контрол и отзивчивост. Rezayi, Tahmasebi и Maleki (2016) получиха подобна констатация.

Scaffold и колегите (2012) установиха, че личностните черти на приятност, емоционална стабилност и съвестност при майките и бащите са положително свързани с положителните родителски стилове, които съдържат родителска топлина и подкрепа.

Обобщавайки, очевидно е, че са необходими повече проучвания, за да се изследва как различията в личността на родителите са свързани с различията в родителството (Bahrami et al., 2018).

ГЛАВА II. МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

2.1. Целта, целите и хипотезите на изследването

Основната цел на настоящото изследване беше да се изследва ролята на личността на родителите върху родителските стилове (авторитетен, авторитарен, разрешаващ и negliжиращ) и задвамата родители (майка и баща) на гръцките юноши.

Целите на изследването бяха следните:

1. Да се проучат родителски стилове при двамата родители на гръцки юноши.
2. Да се проучат личностните профили на двамата родители на гръцки юноши.
3. Да се проучи връзката между родителските стилове и личностните фактори и при двамата родители на гръцки юноши.
4. Да се анализират разликите между мъжете и жените по отношение на личностните фактори.
5. Да се констатира доминиращите родителски стилове в извадките на майките и бащите.
4. Да се анализират различията между мъжете и жените по отношение на родителските стилове.

Следните хипотези са издигнати въз основа на прегледа на релевантната литература и резултатите от предходни проучвания:

1. Съществува значима връзка между родителския стил и личността на родителите.
2. Съществува значима разлика между мъжете и жените по отношение на личностните им характеристики.
3. Съществува значима разлика в родителските стилове на бащите и майките на гръцките юноши.

2.2 Участници

Това е описателно корелационно проучване. Общо 132 гръцки двойки с най-малко едно дете на възраст 12-18 години бяха наети в три града в Гърция-Гуменица, Килкис и Яница. Изследването е проведено между март и юли 2021 г. Средната възраст на майките е $36,19 \pm 4,81$, а средната възраст на бащите е $39,67 \pm 5,94$ години. Критериите за включване са участниците да бъдат семейства с двама биологични родители на техните деца. Критериите за изключване са попълване на въпросниците само от единия родител.

Етичните съображения включват осигуряване на изследваната извадка по отношение на поверителността на събраните данни и получаване на информирано писмено съгласие.

2.3 Изследователски инструменти

2.3.1 Въпросник за родителски стилове

Четирифакторен въпросник за родителски стилове (PS-FFQ) беше използван за измерване на родителските стилове. Това е въпросник за самооценка, създаден от Shynu (2017) като инструмент за оценка на родителските стилове на родителите на юноши. PS-FFQ се състои от 32 въпроса, разпределени в следните четири подскали: авторитарен, авторитетен, разрешаващ и negliжиращ родителски стил. Участникът отговаря на въпросите по петстепенна скала на Ликерт, варираща от 1 (категорично несъгласен) до 5 (напълно съгласен). Резултатите за всяка подскала варират от 8 до 40. Докладваната алфа на PS-FFQ на Cronbach от Shynu (2017) е 0,919.

2.3.2 Въпросник за личността на Айзенк

Личностният въпросник на Eysenck (EPQ) е инструмент за оценка на личността, предшестван от припокриващ се двумерен инструмент, наречен Eysenck Personality Inventory (EPI). Eysenck Personality Inventory (EPI) е разработен през 1964 г. EPQ е

въведен като съществена ревизия на ЕРІ през 1975 г., а допълнителна ревизия (включително елементите) е публикувана през 1985 г. (Eysenck & Eysenck, 1985). Тестът е адаптиран за гръцко население от Demitriou, (1986).

2.3.2 Тест за тревожност на Спилбъргър

Тест за тревожност на Спилбъргър (STAI) е често използвана инструмент за измерване на ситуативната и личностна тревожност (Spielberger et al., 1983). STAI е адаптиран за гръцкото население от Fountoulakis et al. (2006).

2.3.3 Въпросник за оценка на личностната организация (IPO)

Въпросникът за оценка на личностната организация (IPO), създаден от Kernberg and Clarkin (1995), е инструмент за самооценка, предназначен да измерва нивото на организация на личността на пациента. IPO се състои от 83 айтема, разделени в три основни скали: Примитивни защити, дифузност на идентичността и тестване на реалността, и две допълнителни скали - Агресия и Морални ценности.

2.3.4 Скалата за локус на контрола

Скалата за вътрешен-външен локус на контрол, разработена от Rotter (1966), е използвана в настоящото изследване за измерване на локуса на контрола (LOC). Гръцката версия на скалата е използвана (LOC; Fakinou, 1979).

2.4 Процедура

Участниците бяха наети с помощта на директорите на няколко държавни училища в гореспоменатите градове, които бяха достъпни за изследователя. След получаване на разрешение от директорите на училищата, писмена информация за изследването, неговата цел, инструменти за изследване и етичните права на участниците, както и покана за участие, бяха изпратени до родителите на ученици на възраст 12 г. - 18 г. със съдействието на класните ръководители. Сто осемдесет и седем ученици върнаха информация, че техните родители са се

съгласили да участват в проучването. След получаване на информирано писмено съгласие пакетът от изследователски въпросници беше даден на родителски двойки, които се съгласиха да участват в проучването. По този начин въпросниците за изследване бяха раздадени на 187 двойки с най-малко едно дете на възраст 12-18 години и 132 бяха върнати, което показва процент на участие от 70,59%.

ГЛАВА III. РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

3.1 Резултати от групите на майките и бащите във въпросника за стил на родителство

3.1.1 Резултати на групата на майките

Както може да се види в таблица 1, групата на майките демонстрира най-висока средна стойност за авторитетния родителски стил и най-ниска за negliжиращия родителски стил.

Таблица 1. Описателна статистика на резултатите от въпросника за родителски стилове (група на майките)

Стилове	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Error	Std. Deviation
Авторитарен	132	10,00	37,00	20,62	,461	5,38
Авторитетен	132	17,00	38,00	27,02	,434	4,93
Позволяващ	132	13,00	38,00	25,46	,444	5,11
Неглижиращ	132	8,00	31,00	16,53	,407	4,68

Резултатите относно процентното разпределение на майките в групата според техния доминиращ стил разкриват, че авторитетният стил на родителство е най-предпочитан за почти половината от изследваните майки (49,2%), а negliжиращият родителски стил е най-малко предпочитаният - за 3,0%. Авторитарният родителски стил е предпочитан за 12,11%, а разрешаващия - за 35,6% от групата на майките.

3.1.2 Резултати от групата на бащите

Подобно на групата на майките, групата на бащите демонстрира най-висока средна стойност за авторитетния родителски стил и най-ниска средни за negliжиращия родителски стил (табл. 3).

Таблица 3. Описателна статистика на резултатите от въпросника за родителски стилове на групата на бащите

Стилове	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Error	Std. Deviation
Авторитарен	132	12,00	37,00	23,78	,473	5,44
Авторитетен	132	14,00	38,00	25,68	,452	5,19
Позволяващ	132	10,00	34,00	21,27	,518	5,95
Неглижиращ	132	9,00	32,00	18,30	,431	4,95

Резултатите относно процентното разпределение на бащите според техния доминиращ стил показват, че авторитетният стил на родителство е най-предпочитан за почти половината от изследваните бащи (33,3%), а negliжиращият стил е най-малко предпочитан от бащите (12,9%). Авторитарният родителски стил е предпочитан за 23,78%, а разрешаващият стил е предпочитан за 21,27%.

3.1.3 Сравнение на резултатите от въпросника за родителски стилове на групите на майките и бащите

Таблица 5. Описателна статистика по въпросника за родителски стилове на групата на бащите

Стилове	Бащи		Майки		t (p)
	Mean	SD	Mean	SD	
Авторитарен	23,78	5,44	20,62	5,38	$t_{(262)} = 4.741, p < .000$
Авторитетен	25,55	5,19	27,02	4,99	$t_{(262)} = -2.126, p = .034$
Позволяващ	21,27	5,95	25,46	5,11	$t_{(262)} = -6.142, p < .000$
Неглижиращ	18,30	4,95	16,53	4,68	$t_{(262)} = 2.987, p = .003$

Резултатите от сравнителния анализ на средните оценки на родителските групи по скалите на въпросника за родителски

стилове (таблица 5), показват, че на ниво група, майките са ориентирани към по-положителни и ефективни родителски стилове от бащите. Резултатите относно разпределението на участниците в двете групи според предпочитания родителски стил (таблица 6) показват, че въпреки че най-голямата част от двете групи да предпочитат авторитетен стил, авторитарният и неглижиращият стил са със значимо по-висока честота сред бащите.

Таблица 6. Сравнение на разпределението според най - предпочитания родителски стил

	Родителски стилове			
	Авторитарен	Авторитетен	Разрешаващ	Неглижиращ
Бащи	31,1%	33,3%	22,7%	12,9%
Майки	12,1%	49,2%	35,6%	3,0%
Pearson Chi-Square	$\chi^2_{(3)} = 26,812, p < .000, \text{Cramer's } V = 0.319$			

56,8% от родителските двойки са с един и същи стил, а останалите 43,2% не са. Разпределението на изследваните двойки родители в зависимост от комбинацията на родителските стилове е представено в таблица 7.

Таблица 7. Разпределение на двойките родители според комбинацията от техните родителски стилове

Комбиниране на стиловете на майките и бащите	Брой	Процент
Авторитарен - Авторитарен	11	8,3
Авторитетен - Авторитетен	36	27,3
Позволяващ - Позволяващ	26	19,7
Неглижиращ - Неглижиращ	2	1,5
Авторитарен - Авторитетен	22	16,7
Авторитарен - Позволяващ	8	6,1
Авторитарен - Неглижиращ	5	3,8
Авторитетен - Позволяващ	10	7,6
Авторитетен - Неглижиращ	6	4,5
Позволяващ - Неглижиращ	6	4,5

Както се вижда, 27,3% от родителските двойки отглеждат децата си с авторитетен стил; 19,7% - с разрешителен стил; 8,3% от двойките отглеждат децата си по авторитарен начин и само 1,5% от двойките отглеждат децата си с неглижиращ стил.

3.2 Резултати на групите на майките и бащите по личностния въпросник на Айзенк

Резултатите от Т-теста за независими извадки на двете групи родители по личностния въпросник на Айзенк, представени в таблица 8, показват, че на ниво група майките са по-екстравертни от бащите.

Таблица 8. Средни стойности (Mean, SD) на групите на майките и бащите по скалите на личностния тест на Айзенк

	Бащи		Майки		t (p)
	Mean	SD	Mean	SD	
Екстраверсия	12,64	4,55	14,38	5,07	$t_{(262)} = -2,938, p = .004$
Невротизъм	10,37	4,76	12,27	4,76	$t_{(262)} = -3,296, p = .001$
Психотизъм	3,66	2,48	3,12	2,46	$t_{(262)} = 1,763, p = .079$
Социална желателност	5,96	3,45	5,89	3,48	$t_{(262)} = 0,177, p = .859$

Сравнението на разпределението на участниците в групите в зависимост от нивото на екстраверсията показва, че интровертите са значимо повече в групата на бащите, а екстравертите – в групата на майките ($\chi^2_{|2|} = 31,422, p < .000, \text{Cramer's } V = .345$).

Свързани с пола различия бяха установени в средните стойности по скала Невротизъм (таблица 8), като групата на майките демонстрира по-високи резултати от групата на бащите ($t_{(262)} = -3,296, p = .001$). Сравнението на разпределението на участниците в родителските групи според нивото на Невротизъм не откри различия между тях ($\chi^2_{|2|} = 1,205, p = .547, \text{Cramer's } V = .068$).

Липсват различия между родителските групи по скала Психотизъм ($t_{(262)} = 1,763, p = .079$) и скалата Социална

желателност/Лъжа ($t_{(262)} = 0,177, p = .859$) (таблица 8). Липсват междугрупови различия и в разпределението на участниците в двете групи според нивото на психотизъм ($\chi^2_{|2|} = 2,172, p = .338, \text{Cramer's } V = .091$).

3.3 Резултати на групите на майките и бащите по теста за тревожност на Спилбъргър

Резултатите от Т-теста за независими извадки не показват значими различия в средните стойности по скала Ситуативна тревожност ($t_{(262)} = -434, p = .665$), но значими различия по скала Личностна тревожност, като майчината група показва по-високи стойности от групата на бащите ($t_{(262)} = -3,344, p = .001$) (таблица 12).

Таблица 12. Средни стойности (Mean, SD) на групите на майките и бащите по теста за тревожност на Спилбъргър

Тревожност	Бащи		Майки		t (p)
	Mean	SD	Mean	SD	
Ситуативна	39,72	8,06	40,17	8,66	$t_{(262)} = -434, p = .665$
Личностна	39,93	6,82	42,85	7,33	$t_{(262)} = -3,344, p = .001$

Няма значими различия в разпределението на участниците в групите според нивото на Ситуативна тревожност ($\chi^2_{|2|} = 1,535, p = .464, \text{Cramer's } V = .076$), но има статистически значими различия по отношение на Личностната тревожност с по-висок процент на майките с високо ниво на Личностна тревожност в сравнение с бащите ($\chi^2_{|2|} = 11,314, p < .000, \text{Cramer's } V = 0,290$).

3.4 Резултати на групите на майките и бащите по теста за Организацията на личността (ПРО)

Резултатите от Т-теста за независими извадки, представени в таблица 15, показват липса на междугрупови различия в средните стойности по скалите Примитивни защиты ($t_{(262)} = -.086, p = .931$), Дифузност на идентичността ($t_{(262)} = 1,877, p = .062$),

Тестване на реалността ($t_{(262)} = 1,028$, $p = .305$) и Морални ценности ($t_{(262)} = -1,591$, $p = .113$). Различия са открити само в средните стойности по скала Агресия ($t_{(262)} = 3,719$, $p < .000$), като бащите са по-агресивни от майките.

Таблица 15. Средни стойности на групата на майките и бащите по теста за оценка на Личностовата организация (IPO)

	Бащи		Майки		t (p)
	Mean	SD	Mean	SD	
Примитивни защиты	39,15	7,81	39,06	9,24	$t_{(262)} = ,086$, $p = .931$
Дифузност на идентичост	46,73	11,73	44,28	9,37	$t_{(262)} = 1,877$, $p = .062$
Тестване на реалността	36,93	9,58	35,71	9,56	$t_{(262)} = 1,028$, $p = .305$
Агресия	28,55	7,72	25,00	7,76	$t_{(262)} = 3,719$, $p < .000$
Морални ценности	21,43	6,15	22,70	6,82	$t_{(262)} = -1,591$, $p = .113$

3.5 Резултати на групите на майките и на бащите по скала „Локус на контрола“

Резултатите показват, че групите на майките и бащите се различават значимо по скала Локус на контрола ($t_{(262)} = -2,386$, $p = .018$): средна стойност на групата на бащите = 7,25 (SD = 2,90), а тези от групата на майките = 8,19 (SD = 3,46). Следователно, бащите бяха са по-ориентирани към вътрешен локус на контрол, а майките - към външен локус на контрол. Липсват междугрупови различия в разпределението на участниците според типа на локус на контрол ($\chi^2_{(1)} = 0,742$, $p = .389$, Cramer' V = .053).

3.6. Връзка между родителските стилове и характеристиките на личността на майките и на бащите

3.6.1 Резултати на групата на майките

Резултатите от корелационния анализ между средните стойности по скала авторитарен родителски стил и всяка от изследваните личностни характеристики на групата на майките (табл. 17) показаха умерена положителна връзка с невротизъм (r

= .446; $p < .000$ значима на ниво 0.01; слаба отрицателна корелация с психотизъм ($r = -.275$; $p = .001$, значима на ниво 0.01).; слаба отрицателна корелация с екстравертния ($r = -.208$; $p = .017$), значима на ниво 0.05.

Таблица 18. Връзки между авторитарния родителски стил и всички изследвани личностни характеристики на групата на майките

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Авторитарен родителски стил	
Екстраверсия	-.208*	(.017)
Невротизъм	.339**	(.000)
Психотизъм	-.275**	(.001)
Ситуативна тревожност	.075	(.393)
Личностна тревожност	.036	(.680)
Primitive Defenses	-.069	(.433)
Дифузност на личността	.055	(.529)
Тестване на реалността	-.079	(.367)
Агресия	0.71	(.420)
Морални ценности	-.003	(.001)
Локус на контрол	.000	(.995)

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Като цяло корелационният анализ разкри, че невротизмът е пряко свързан с авторитарния родителски стил на майките, което означава, че по-високото ниво на невротизъм при тях е свързано с по-често предпочитане на авторитарния родителски стил. Установи се обратна връзка между психотизъм, екстраверсия и авторитарен родителски стил, което означава, че по-ниските нива на психотизъм и екстраверсия при майките са свързани с по-често предпочитане на авторитарния родителски стил от тях.

Резултатите от корелационния анализ между средните стойности по скала авторитетен родителски стил и средните стойности по скалите за оценка на изследваните личностни характеристики на групата на майките са показани в таблица 18.

Таблица 18. Връзки между авторитетния родителски стил и изследваните личностни характеристики на групата на майките

	Pearson Correlation	
	Sig. (2-tailed)	
	Авторитетен родителски стил	
Екстраверсия	-.254**	(.003)
Невротизъм	-.185*	(.034)
Психотизъм	-.207*	(.017)
Ситуативна тревожност	.036	(.680)
Личностна тревожност	-.179*	(.040)
Primitive Defenses	-.096	(.271)
Дифузност на личността	.006	(.942)
Тестване на реалността	-.184*	(.035)
Агресия	-0.189*	(.030)
Морални ценности	-.100	(.255)
Локус на контрол	-.200*	(.021)

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Съществува слаба отрицателна корелация между авторитетния родителски стил и екстраверсията ($r = -.254$; $p = 0,003$), която е значима на ниво 0,01. Установена е слаба отрицателна връзка между авторитетния родителски стил и невротизма ($r = -.185$; $p = .034$), значима на ниво 0.05. Установена е слаба отрицателна връзка между авторитетния родителски стил и психотизма ($r = -.207$; $p = .017$), значима на ниво 0,05. Установена е слаба отрицателна корелация между авторитетния родителски стил и личностната тревожност ($r = -.179$; $p = .040$), значима на ниво 0.05. Установена е слаба отрицателна корелация между авторитетния родителски стил и тестване на реалността ($r = -$

.184; $p = .035$), значима на ниво 0.05. Установена е слаба отрицателна корелация между авторитетния родителски стил и агресията ($r = -.189$; $p = .030$), значима на ниво 0.05. Установена е слаба отрицателна корелация между авторитетния родителски стил и Локус на контрола ($r = -.200$; $p = .021$), която е значима на ниво 0.05. Няма корелация между авторитетния родителски стил на майките и следните личностни характеристики: Ситуативна тревожност ($r = .036$; $p = .680$), Примитивни защиты ($r = -.096$; $p = .271$), Дифузност на идентичността ($r = .006$; $p = .942$); и морални ценности ($r = -.100$; $p = .255$).

Като цяло корелационният анализ разкри слаба обратна връзка между личностните черти екстраверсия, невротизъм, психотизъм, личностна тревожност, тестване на реалността, агресия и локус на контрол и авторитетния родителски стил, което означава, че по -ниските нива на всички тези личностни черти са свързани с по -честото предпочитане на авторитетния родителски стил от майките на гръцките юноши.

Резултатите от корелационния анализ между средните стойности по скала разрешаващ родителски стил и средните стойности за всяка от изследваните личностни характеристики на групата на майките, са показани в таблица 19.

Таблица 19. Връзки между Разрешаващия родителски стил и личностните характеристики на групата на майките

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)
	Разрешаващ родителски стил
Екстраверсия	.198* (.023)
Невротизъм	-.144 (.099)
Психотизъм	.274** (.001)
Ситуативна тревожност	.039 (.653)
Личностна тревожност	.051 (.051)
Primitive Defenses	-.010 (.912)
Дифузност на личността	.101 (.942)

Тестване на реалността	-.093	(.290)
Агресия	0.034	(.699)
Морални ценности	.027	(.761)
Локус на контрол	.070	(.422)

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Налице е слаба положителна корелация между разрешаващия родителски стил и екстраверсията ($r = .198$; $p = .023$), която е значима на ниво 0.05, и слаба положителна корелация между разрешаващия родителски стил и психотизма ($r = .274$; $p = .001$), което е значимо на ниво 0.01.

Резултатите от корелационния анализ между средните стойности по скала неглижиращ родителски стил и средните стойности по скалите, измерващи всяка от изследваните личностни характеристики на групата на майките, са представени в таблица 20.

Таблица 20. Връзки между Неглижиращия родителски стил и личностните характеристики на групата на майките

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Неглижиращ родителски стил	
Екстраверсия	.094	(.283)
Невротизъм	.187*	(.032)
Психотизъм	.124	(.158)
Ситуативна тревожност	-.024	(.788)
Личностна тревожност	.062	(.480)
Primitive Defenses	.079	(.365)
Дифузност на личността	.232**	(.007)
Тестване на реалността	.228**	(.009)
Агресия	.019	(.829)
Морални ценности	-.027	(.758)
Локус на контрол	.179*	(.040)

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Налице е слаба положителна корелация между negliжиращия родителски стил и Невротизъм ($r = .187$; $p = .032$), и между negliжиращия родителски стил и Локус на контрола ($r = .179$; $p = .040$) (фигура 17), които са значими на ниво 0.05. Също, отчетена е слаба положителна корелация между Negliжиращия родителски стил и Дифузност на идентичността и Тестване на реалността, които са значими на ниво 0,01. Липсва връзка между Negliжиращия родителски стил на майките и останалите личностни характеристики.

3.6.2 Резултати на групата на бащите

Резултатите от корелационния анализ между средните стойности по скала авторитарен родителски стил и средните по скалите, измерващи всяка от изследваните личностни характеристики на групата на бащите, са показани в таблица 21.

Таблица 21. Връзки между Авторитарния родителски стил и личностните характеристики на групата на бащите

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Авторитарен родителски стил	
Екстраверсия	-.035	(.692)
Невротизъм	.177*	(.042)
Психотизъм	-.045	(.611)
Ситуативна тревожност	-.062	(.479)
Личностна тревожност	.098	(.265)
Primitive Defenses	.011	(.897)
Дифузност на личността	.120	(.169)
Тестване на реалността	.021	(.813)
Агресия	.290**	(.001)
Морални ценности	.061	(.488)
Локус на контрол	-.213*	(.014)

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Налице е слаба положителна връзка между авторитарния родителски стил и невротизма, и слаба отрицателна корелация между авторитарния родителски стил и Локус на контрола, и двете със значимост на ниво 0,05. Също така е установена слаба положителна корелация между авторитарния стил и агресията, която е значима на ниво 0,01. Липсва връзка между авторитарния родителски стил на бащите и останалите характеристики на личността.

Резултатите от корелационния анализ между средния резултат на авторитетния родителски стил и средните резултати за всяка от изследваните личностни характеристики на групата на бащите, са показани в таблица 22.

Таблица 22. Връзки между авторитетния родителски стил и личностните характеристики на групата на бащите

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Авторитетен родителски стил	
Екстраверсия	-.100	(.255)
Невротизъм	-.226**	(.009)
Психотизъм	-.057	(.519)
Ситуативна тревожност	-.057	(.518)
Личностна тревожност	.054	(.536)
Primitive Defenses	-.222**	(.011)
Дифузност на личността	-.270**	(.002)
Тестване на реалността	-.062	(.478)
Агресия	-.194*	(.026)
Морални ценности	-.097	(.267)
Локус на контрол	0.016	(.859)

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Установи се слаба отрицателна корелация между авторитетния родителски стил и невротизъм, примитивни защити и дифузност на идентичността, които са значими на ниво 0,01, както и слаба положителна корелация между авторитетен родителски стил и

агресия, която е значима на ниво 0,05. Липсва връзка между авторитетния родителски стил на бащите и останалите характеристики на личността.

Резултатите от корелационния анализ между средния резултат на стила на разрешителното родителство и средния резултат на всяка от изследваните личностни характеристики на бащината група са показани в таблица 23.

Таблица 23. Връзки между Разрешаващия родителски стил и всички изследвани личностни характеристики на бащината група

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Позволяващ родителски стил	
Екстраверсия	-.112	(.202)
Невротизъм	.064	(.466)
Психотизъм	-.107	(.221)
Ситуативна тревожност	-.040	(.648)
Личностна тревожност	-.118	(.178)
Примитивни защиты	.209*	(.016)
Дифузност на личността	.053	(.548)
Тестване на реалността	.201*	(.021)
Агресия	-.090	(.305)
Морални ценности	.053	(.549)
Локус на контрол	.025	(.780)

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Установи се слаба положителна корелация между стила на позволяващия родителски стил и примитивните защиты и между и тестване на реалността, и двете със значимост на ниво 0.05.

Не е установена връзка между позволяващия родителски стил на бащите и останалите характеристики на личността.

Резултатите от корелационния анализ между средните стойности по скала неглижиращ родителски стил и средните

стойности по всяка от изследваните личностни характеристики на групата на бащите, са показани в таблица 24.

Таблица 24. Връзки между negliжиращия родителски стил и изследваните личностни характеристики на групата на бащите

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Неглижиращ родителски стил	
Екстраверсия	.127	(.148)
Невротизъм	.176*	(.043)
Психотизъм	.269**	(.002)
Ситуативна тревожност	-.031	(.725)
Личностна тревожност	.126	(.150)
Примитивни защити	.131	(.136)
Дифузност на личността	.304**	(.000)
Тестване на реалността	-.020	(.823)
Агресия	-.056	(.524)
Морални ценности	.072	(.415)
Локус на контрол	.229**	(.008)

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Видно, има слаба положителна корелация между negliжиращия родителски стил и невротизма, с ниво на значимост 0.05. В допълнение, налице е слаба положителна връзка между Negliжиращ родителски стил и Психотизъм, Дифузност на идентичността и Локус на контрол, всички с ниво на значимост 0.01. Липсва връзка между negliжиращия родителски стил и останалите характеристики на личността.

ДИСКУСИЯ

Родителите винаги са били съществен фактор за развитието на детето им, но изглежда че в днешно време съвременното общество става все по-взискателно към родителите и техния принос към образованието и социализацията на децата.

Освен това, въпреки че връзката между родителската личност и родителския стил е проблем, който привлича вниманието на изследователите, има много малко проучвания, които изследват и двамата родители едновременно. Поради тази причина целта на настоящото изследване беше да хвърли светлина върху предикативната роля на чертите на личността на родителите върху родителските стилове. Неговата основна цел беше да изследва предикативната роля на чертите на личността на родителите върху родителските стилове (авторитетен, авторитарен, разрешаващ и negliжиращ) и сред двамата родители (майка и баща) на гръцките юноши. За тази цел проучихме общо 132 гръцки двойки с най-малко 1 дете на възраст 12-18 години.

Резултатите показаха, че както на групово, така и на индивидуално ниво авторитетният родителски стил е най-предпочитан, а negliжиращият родителски стил е най-малко предпочитан от майките и бащите на гръцките юноши.

Свързаните с пола сравнения относно предпочитания родителски стил показват, че на ниво група майките изглеждат са ориентирани към по-положителни и ефективни родителски стилове от бащите. Резултатите разкриват, че въпреки че по-голямата част от групите на майките и бащите да са се оценили като авторитетни родители, значимо по-голям дял от майките, отколкото от бащите са с авторитетен или разрешаващ родителски стил, и обратно - значимо по-голям дял от бащите отколкото от майките са с авторитарен или negliжиращ родителски стил. С други думи, докато авторитетният родителски стил и разрешаващият родителски стил са със значимо по-голяма честота сред майките, авторитарният и negliжиращ родителски стил са със значимо по-голяма честота сред бащите на гръцките юноши.

Прави впечатление, че само 56,8% от извадката на изследваните родители са с уеднаквиени родителските стилове, а останалите

43,2% са с различни родителски стилове. Нещо повече, най-честите комбинации от родителски стилове на майките и бащите са авторитетен и авторитетен родителски стил (27,3%), последвани от разрешаващ и разрешаващ (19,7%), и авторитарен и авторитетен родителски стил (16,7%). Най-рядко срещаните комбинации от родителски стилове на майките и бащите са negliжиращ и negliжиращ стил (1,5%), и авторитарен и negliжиращ родителски стил (3,8%).

Относно констатациите, касаещи личностните различия между майките и бащите, установихме значими междугрупови различия в половината от изследваните личностни характеристики, а именно: екстраверсия, невротизъм, тревожност, локус на контрол и агресия. Не открихме различия между майките и бащите по отношение на психотизма, социалната желателност (лъжа), ситуативната тревожност и организацията на личността (примитивни защити, дифузност на идентичността, тестване на реалността и морални ценности).

По-подробно, на ниво група майките демонстрираха по-висока екстраверсия и по-голяма честотата на екстравертите в тяхната група, отколкото в групата на бащите.

Майките са с по-висока личностна тревожност отколкото бащите и честотата на високото ниво на личностна тревожност също е по-висока в тяхната група, отколкото в групата на бащите. За разлика от майките, бащите са по-ориентирани към вътрешен локус на контрол, докато майките са по-ориентирани към външен локус на контрол. Също, на ниво група, майките са по-невротични от бащите, но не се различават от тях по честотата на ниско, средно и високо ниво на невротизъм.

Майките и бащите на гръцките юноши не се различават значимо по психотизъм, социална желателност/ лъжа и ситуативна тревожност. Те не се различават значимо по личностна организация и демонстрират сходни резултати по примитивни защити, дифузност на идентичността, тестване на реалността и

морални ценности. Съществени разлики са установени само по степен на агресия, като на ниво група бащите са по-агресивни от майките.

Корелационният анализ, приложен към оценките на майките, разкри, че авторитарният родителски стил е пряко свързан с невротизма на майките, но обратно свързан с психотизма и екстраверсията на майките, което означава, че авторитарният родителски стил е с по-висока честота сред майките с по-високо ниво на невротизъм, психотизъм и екстраверсия.

Авторитетният родителски стил е обратно свързан с екстраверсия, невротизъм, психотизъм, тревожност, тестване на реалността, агресия и локус на контрола, което означава, че авторитетният родителски стил е с по-висока честота сред майките, които са с по-ниско ниво на екстраверсия, невротизъм, психотизъм, тревожност и агресия, вътрешен локус на контрол, по-рядко използват примитивни защити, по-рядко имат дифузна идентичност, имат по-точно тестване на реалността и по-високи морални ценности.

Разрешаващият родителски стил на майките е пряко свързан с личностните черти екстраверсия и психотизъм, което означава, че по-високите нива на тези личностни черти при майките на гръцките юноши са свързани с по-честото използване на разрешаващ стил.

Неглижиращият родителски стил при майките е пряко свързан с невротизъм, локус на контрол, дифузност на идентичността и тестване на реалността, което означава, че по-високото ниво на невротизъм, тенденцията към външен локус на контрол, по-високото ниво на дифузност на идентичността и тенденцията към по-неадекватно тестване на реалността, са свързани с по-голямата честота на неглижиращ родителски стил.

Корелационният анализ, приложен към оценките на бащите, откри, че авторитарният родителски стил е пряко свързан с личностните черти невротизъм и агресия и обратно свързан с

локус на контрола. Следователно, по-високите нива на невротизъм и агресия и тенденцията към вътрешен локус на контрол при бащите на гръцките юноши са свързани с по-често предпочитане на авторитарен родителски стил.

Авторитетният родителски стил е обратно свързан с невротизма, агресията, използването на примитивни защити и дифузност на идентичността на бащите, което означава, че по-ниските нива на невротизъм, агресия, по-рядко използване на примитивни защити и по-слабата дифузност на идентичността са свързани с по-голяма честота на авторитетен родителски стил сред бащите.

Разрешаващият родителски стил при бащите е пряко свързан с използването на примитивни защити и дифузност на идентичността, което предполага, че бащите, които използват по-често примитивни защити и които демонстрират по-висока дифузия на идентичността, по-често използват разрешаващ родителски стил.

И накрая, negliжиращият родителски стил е пряко свързан с невротизъм, психотизъм, локус на контрола и дифузност на идентичността, което означава, че бащите, които са с negliжиращ родителски стил, демонстрират по-високи нива на невротизъм и психотизъм, по-висока дифузност на идентичността и склонност към външен локус на контрол.

Следователно, резултатите от нашето проучване потвърдиха наличието на връзка между личностните черти на родителите и родителските стилове, което се съгласува с резултатите от предходни изследвания (Bahrami et al., 2018; Vafaenejad et al., 2020). Нашите резултати показаха, че майките и бащите на гръцките юноши се различават по своята личност, което е в съгласие с резултатите на други изследователи, установили свързани с пола различия в личността (Otten, 2020; Weisberg, DeYoung & Hirsh, 2011) и подкрепя съществуването на свързани

с пола различия в родителството и родителските стилове (McKinney, & Renk, 2008; Milevsky et al., 2008).

Резултатите ни относно връзката между всяка от изследваните личностни характеристики и родителските стилове водят до няколко предложения, повечето от които също са подкрепени от резултатите от предишни проучвания.

Невротизмът изглежда е свързан с авторитарен родителски стил, който се характеризира с високи нива на изисквания и контрол (Vafaeenejad et al., 2020), но също така и с negliжиращ родителски стил, който се характеризира с липса на подкрепа, топлина и контрол. За разлика, ниското ниво на невротизъм изглежда свързано с авторитетно родителство и тези тенденции се отчитат и при двамата родители (Bahrami et al., 2018; Schofield et al., 2012; Vafaeenejad et al., 2020).

Невротизмът е бил най-често във фокуса на изследователите по отношение на родителството. Хората с високи нива на невротизъм обикновено са емоционално нестабилни и стават лесно нервни, напрегнати, тревожни и нямат емоционална стабилност (Bahrami et al., 2018).

Само при майките, по-ниското ниво на екстраверсия изглежда е свързано с авторитарен или авторитетен родителски стил, докато по-високото ниво на екстраверсия изглежда е свързано с разрешаващ родителски стил. За разлика от нашите резултати, Vafaeenejad et al. (2020) не съобщава за връзка между екстраверсия при двамата родители и авторитетния и разрешителен родителски стил, но съобщава за значима пряка връзка между екстраверсията при бащите и авторитарния родителски стил. Bahrami et al. (2018) също съобщава, че авторитетните майки имат високи нива на екстраверсия. Това несъответствие в резултатите може да се дължи на възрастовите различия между извадките на двете изследвания.

В допълнение, нашите резултати показаха, че само при майките по-ниското ниво на личностна тревожност е свързано с авторитетен родителски стил.

При майките по -ниското ниво на психотизъм изглежда е свързано с авторитарен и авторитетен родителски стил, докато по-високото ниво на психотизъм изглежда е свързано с разрешаващ родителски стил.

При бащите по-високото ниво на психотизъм изглежда се свързва с negliжиращ родителски стил.

И при майките, и при бащите по -ниското ниво на агресия изглежда се свързва с авторитетен родителски стил и само при бащите по-високото ниво на агресия изглежда свързано с авторитарен родителски стил.

Вътрешният локус на контрол изглежда свързан с авторитетен родителски стил при майките и при бащите, а само при бащите външният локус на контрол е свързан с negliжиращ родителски стил.

И накрая, по отношение на връзката между компонентите на организацията на личността (примитивни защити, дифузност на идентичността и тестване на реалността) и родителските стилове, нашите резултати показаха, че такава връзка съществува и при двамата родители, но е по-силна при майките.

И двамата родители с по-рядко използване на примитивни защити и по-ниска дифузност на идентичността (индикатори за по-интегрирана личностна организация) са склонни да имат авторитетен родителски стил. За разлика, майките с по-честа употреба на примитивни защити и по-висока дифузност на идентичността имат предпочитание към negliжиращ родителски стил, докато бащите с по-често използване на примитивни защити и по-висока дифузност на идентичността са склонни към разрешаващ родителски стил.

Само бащите с по-голяма дифузност на идентичността са склонни към negliжиращ родителски стил. Само при майките

по-точното тестване на реалността и по-високите морални ценности са свързани с авторитетен родителски стил, а по-неточното тестване на реалността е свързано с negliжиращ родителски стил.

Обобщавайки резултатите от изследването ни можем да заключим, че те предполагат важната роля на чертите на личността на родителите при прогнозиране на родителските стилове. Нещо повече, предсказващата роля на личностните черти за родителските стилове е изразена по различен начин при майките и бащите на подрастващите. В съгласие с предложенията на други изследователи, като Belsky et al. (1995) и Vafaenejad et al. (2020), за жените, най-вероятно поради техните семейни роли, личността е по-предсказваща за майките, отколкото за бащите.

Резултатите от нашето проучване могат да бъдат използвани в програми за семейно образование за родители с цел да им помогнат да адаптира подходящ родителски стил. Също така семейните терапевти могат да използват тези резултати, за да подобрят комуникативните умения на родителите и да насърчат положителните личностни черти у тях и по този начин да осигурят подкрепа за здравето и благосъстоянието на децата или юношите, техните родители и семейството като цяло.

Сред ограниченията на това проучване беше използването на родителската самооценка. Също така има много фактори, които могат да повлияят на родителския стил (например стила на привързаност, удовлетворението от брака, стрес от работата, темперамента на детето или социално-икономическо положение на семейството и т.н.), но не са взети под внимание в настоящото изследване. Разбира се, не е сред целите на настоящото изследване да се изследват техните ефекти, но техните ефекти следва да бъдат изследвани в бъдещи изследвания.

ИЗВОДИ

Резултатите от настоящото проучване водят до следните основни изводи:

1. Авторитетният родителски стил е най-предпочитаният, а неглижиращият и неангажиран родителски стил е най-малко предпочитаният родителски стил сред майките и бащите на гръцките юноши.
2. Майките са ориентирани към по-позитивни и ефективни родителски стилове от бащите. Значимо по-голям дял майките в сравнение с бащите демонстрират авторитетен или разрешаващ родителски стил и обратно - значимо по-висок дял от бащите в сравнение с майките демонстрират авторитарен или неглижиращ родителски стил.
3. Малко повече от половината родителски двойки (56,8%) проявяват съвпадение на родителските стилове, като най-честите комбинации на родителски стилове на майките и бащите са авторитетен/авторитетен (27,3%) и разрешаващ/ разрешаващ стил (19,7%), а най-рядко срещаните комбинации са неглижиращ/ неглижиращ (1,5%) и авторитарен/ неглижиращ родителски стил (3,8%).
4. Майките и бащите на гръцките юноши се различават по своите личностни характеристики: майките са по-екстровеъртни, невротични или тревожни и по-малко агресивни в сравнение с бащите; те са по-ориентирани към външен локус на контрол, докато бащите са по-ориентирани към вътрешен локус на контрол.
5. Личностните черти на родителите имат диференцирано въздействие върху родителските стилове в зависимост от пола на родителите.
6. Майките с по-високо ниво на невротизъм или по-ниско ниво на психотизъм и екстровеърсия са склонни към прилагане на авторитарен родителски стил.

7. Майките с по-ниско ниво на екстраверсия, невротизъм, психотизъм, тревожност и агресия, с вътрешен локус на контрол или по-интегрирана личностна организация (по-рядко използване на примитивни защити, по-слаба дифузия на идентичността, по-точно тестване на реалността и по-високо ниво на моралните ценности), са склонни към използване на авторитетен родителски стил.
8. По-екстравертните или психотични майки по-често използват разрешаващ родителски стил.
9. Майките с по-високо ниво на невротизъм, склонност към външен локус на контрол или по-малко интегрирана личностна организация (по-честа употреба на примитивни защити, по-голяма дифузия на идентичността и по-неточно тестване на реалността), са склонни към прилагане на negliжиращ родителски стил.
10. Бащите с по-високи нива на невротизъм, агресия или склонност към вътрешен локус на контрол са склонни към прилагане на авторитарен родителски стил.
11. Бащите с по-ниски нива на невротизъм, агресия или по-интегрирана личностна организация (по-рядко използване на примитивни защити и по-ниска дифузия на идентичността) типично прилагат авторитетен родителски стил.
12. Бащите с по-слабо интегрирана организация на личността (които по-често използват примитивни защити или демонстрират по-висока дифузия на идентичността) са склонни към прилагане на разрешаващ родителски стил.
13. Бащите с по-високо ниво на невротизъм или психотизъм, с тенденция към външен локус на контрол или с по-голяма дифузия на идентичността, са склонни към прилагане на negliжиращ родителски стил.

ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЯ

1. Mussa, S. (2022). Effects of parenting styles on adolescent outcomes: some recent research findings. *Yearbook of Psychology*, 13(2), 344-348.
2. Mussa, S. (2022). The relationship between parents' personality and parenting styles: a literature review. *Yearbook of Psychology*, 13(2), 349-351.
3. Mussa, S. (2022). Greek Adolescents' Mothers and Fathers Differ in Their Preferred Parenting Styles. In: 8IeCSHSS: *Conference Proceedings* (pp.207-212), Belgrade – SERBIA.
4. Mussa, S. (2022). Examining the relationships between personality and parenting style in Greek adolescent mothers. In: 8IeCSHSS: *Conference Proceedings* (pp. 177-182), Belgrade – SERBIA.

The PhD thesis was discussed and proposed for defense at a meeting of the Department of Psychology Faculty of Philosophy, at the South-West University “Neofit Rilski”– Blagoevgrad.

The dissertation content includes an introduction, three chapters, conclusions, contributions and applications. The text is in a volume of 137 pages, which includes 24 tables and 31 figures. The cited literature covers 154 sources in English.

The defense of the dissertation will be held on ....., 2023 year from .....h. in Hall 210A, First Building of SWU "Neofit Rilski" - Blagoevgrad.

The defense materials are available at the office of the Department Psychology on the third floor, First Building of SWU "Neofit Rilski" – Blagoevgrad.

INTRODUCTION

Parents' role in the family environment is considered especially important because parents are those who "teach" their children the rules of life in their mature years. Especially during the teenage years, another strong agent of a child's socialization emerges. Despite its strong influence, however, relevant studies had found that parenting is the cause of marked differences in regard to the adolescents outcomes.

Without doubt, the years spanning the adolescent years aren't easy for teenagers and their mothers and fathers. For this reason, exploring the significance of providing effective parenting was considered to be very important. Moreover, as previous research has shown, the effect of parenting on their adolescents' mind and emotion leaves traces that can be seen in their behavior even in adulthood.

CHAPTER I. THEORETICAL BACKGROUND OF THE STUDY

1.1. Personality – conceptualization

Traditionally, conceptualization of personality is as a group of stable tendencies or characteristics of a subject's personality (Sosnowska et al., 2020). Personality is seen as a developing and organized group of features which are typical for a subject and impact in a unique way his cognitive processing, emotion, motivations and behaviors in a very wide range of life activities and situations, while also covering the specific for the given subject genetic basis (of course, without the cases with identical twins), the way of his development and adaptation to different situations and features of the environment (Ryckman, 2008; Savitha & Venkatachalam, 2016).

There are different approaches to conceptualization and studying personality and its structure of personality: Psychodynamic Perspective, behavioral perspective, social cognitive perspective, humanistic perspective, traits perspective.

1.2. Parenthood and parenting: definition and differentiation

Parenthood includes the role a person takes on the one hand as a parent and on the other as a co-parent. For this reason, becoming a parent implies a change of stereotypes, lifestyle and even personality, as well as some modification of relationships with the partner, family, friends, colleagues etc. (McCarthy & Edwards, 2011).

Salcuni and Simonelli (2018) considered parenthood as a basic term describing the goodness of the relationships between parents and their child/children, with these relationships impact in a really important way the subject' s adaptation and possible developmental deviations over the course of life.

As opposed to parenthood, parenting is seen as related to raising and upbringing a child from the first day of his life to his maturity. This term refers to educate and nurture a child by taking great care of him/her. Therefore, parental tasks vary widely - from care related to nutrition and maintaining the hygiene of the child, through training in discipline and providing direction, to instilling family values and responsibility (Kazdin, 2000).

1.3 Main research perspectives on parenting

From the point of view of family research in the framework of social psychology, parenting has been studied in two main perspectives:

- variable-centered perspective (i.e. dimensional perspective) and
- person-centered perspective (i.e. the parenting styles perspective).

In the variable-centered approach, variables are the focus of analyses, as the main idea is that insight into the essence of a given object or system can only be achieved if we abstract from its non-essential aspects and thoroughly get to know its basic aspects or characteristics (Kelso, 2000).

Applied to the system “family” it means the family to be characterized by means of several basic dimensions, which are then

explored and evaluated. This methodology requires the reductions of family characteristics to an unit of dimensions, and then, a linear covariate analysis to be applied for assessment of these dimensions (Mandara, 2003: 130).

1.4 The effects of parent-child relationships on a child development

Parent-child relationships are seen as very specific and different in comparison to other types of relations between people mainly due to their high degree of intimacy (Troll & Fingerman, 1996).

Parental influence on children decreases as children grow and during puberty they are rather more subject to the influence of peers, mass media, and other external factors than to their parents.

Many theories that have tried to explain parenting influences on development or progress of a child, have been proposed. The classic theory at this area is the attachment theory and the behavioral theory, which will be shortly described below.

In the focus of the attachment theory is the understanding, how important for normal child development is the reciprocal love between children and parents (Antonucci et al., 2004).

The attachment theory has been proposed by John Bowlby in 1973 and has its origin mainly in the ideas of Freud in the area of psychoanalysis, the evolutionary theory and the research on the mother-child bond. The attachment theory dates back to the 30s and 40s of the last century, when some researchers, including Bowlby, raised the alarm that early separation from the mother could have many negative consequences on an individual. A key postulate in the attachment theory is that in the period of infancy the strong bonds between child and parents are typical for parent-child relationship. If the child loses the attachment figure he/she becomes anxious and sad, which in turn may cause deviations in the child's life and development (Bowlby, 1973).

Looking at the research dedicated to parent-child relationship we can see that their results differ obviously regarding the strength of correlations between parent-related variables and child-related variables. It was found that the child's sex, age, and temperament modulated the impact of the behavior of parents on different children (Brook et al., 2002).

Likewise, a positive relation has been reported between negative affectivity of parents and negative affectivity in adolescents, such as depressive symptoms, suicidal thoughts or attempts, or addiction to narcotic substances (Boutelle et al., 2009; Day et al., 2006).

1.5 Parenting dimensions and styles – conceptualization

As Power (2013: S14) has pointed out, for approximately 7 decades we tried to explore in what way the various parameters of parenting and differences in parenting practices influence the development of children. Power emphasized that early studies, mainly in the period between 1930s and 1960s, on the basis of different theoretical and methodological basis, and using factorial analysis, have tried to determine the most salient parameters in the overall profile of parenting. Usually, in these studies, parents have been observed and then rated on the basis of common characteristics (for example, rigorous, harsh, uninvolved authoritative, worm, etc.). Based on this research approach, two dimensions of parenting have identified: first one was related to parental warmth, acceptance or support was named *parental responsiveness*; second one was related to parental control and was named *parental demandingness*.

Diana Baumrind is considered a pioneer in the research of the parenting styles. In her first study, that dates back to 1967, Baumrind identified three clusters of preschoolers based on obvious differences in patterns of their behavior: the first cluster consisted of preschoolers possessing characteristics such as self-confidence, self-control, assertiveness, affiliativeness, cheerfulness; the second cluster consisted of preschoolers possessing characteristics such as

mistrust, discontent, and closed-mindedness; and the third cluster included preschoolers characterized by poor self-confidence and poor self-control, and withdrawal (avoidance) from novelty. In addition, Baumrind described three parenting styles related to the abovementioned patterns of child behavior: authoritative style – these parents are typically responsive and demanding and their children demonstrate self-reliance and assertiveness; authoritarian style – authoritarian parents are insufficiently responsive and very demanding of their children, and accordingly - their children are dissatisfied and withdrawn; permissive style – these parents are highly responsive and undemanding to their children, and respectively, their children have poor self-control and poor self-reliance (Baumrind, 1967).

In two following studies, the first co-authored with Black (Baumrind & Black, 1967) and the second self-authored (Baumrind, 1971), Baumrind conducted more differentiated research and received more complex findings related to additional variables including interactions with nonconformity and gender-related differences.

After the groundbreaking research of Baumrind in the period between 1960s and 1970s, a lot of research has been performed with the aim to explore, how the parenting styles that she herself identified, impact child outcomes.

1.6 Parenting styles: definition and types

Parenting styles refers to a pattern of activities, attitudes and beliefs, that parents demonstrate and that can be seen in all interactions between parents and their child as well as to all specific parents' activities related to socialization of the child (Ozen, 2004).

Baumrind (1971) developed the most popular model of parenting style according to which three main parenting styles emerge: authoritative, authoritarian, and permissive. The researcher described the authoritarian parents as raising their children, following unwaveringly precisely defined standards. Permissive parents are

seen by Baumrind as cordial and warm in their attitude towards children and as giving them autonomy rather than controlling them, and the authoritative parents – as falling between those two extreme parental behaviors.

Developing the typology of Baumrind, Maccoby and Martin (1983) – tested its generalizability and identified a fourth parenting style, which they named indifferent parenting style.

Rather than qualitatively distinct categories, Maccoby and Martin viewed parenting styles as being evaluable along two orthogonal dimensions, namely, responsiveness and demandingness. Responsive parents encourage their child's individuality. They are caring and responsive to the needs of their child. Parental demandingness is related to the qualities of the demands on the child that parents use and the approach they prefer to use in the process of socialization of their children. Parental demandingness is reflected in the monitoring and disciplining they implement, when the children disobey.

Later, Baumrind (1989) drew inspiration from the work of Maccoby and Martin (1983), and developed her own model of parenting styles, increasing their number from three to four with the introduction of the “neglectful” style to her parenting style typology. The researcher described the parental positive responsiveness as a compilation of geniality, support and care, which encompasses the following activities: monitoring and supervision, controlling behavior, autonomy providing, efficient and mature expectations and requirements, and using of adequate disciplinary methods. Baumrind described negative demandingness as a more complex dimension and viewed it as including parenting activities as strict psychological control, and immature, contradictory and even harsh disciplining.

Therefore, the widely accepted and currently used categorization of parenting styles includes the following four styles, that are formulated on the basis of scoring on the two main dimensions – parents’ control and warmth, respectively: Authoritative,

Authoritarian, Permissive and Uninvolved (neglectful) (Bahrami et al., 2018; Smokowski et al., 2015; Sanvictores & Mendez, 2021).

1.7 Effects of parenting styles on adolescent outcomes

Lots of researchers consider parenting styles as a factor that impacts child development and child outcome. In fact, in the 80s of last century began the purposeful study of the style of parenting and the influence that it exerts on development and outcomes of children and adolescents (Smokowski et al., 2015).

Over the last few decades, empirical evidences have been received regarding the association of psychological well-being of children or adolescents with two of the basic components of parenting, namely, acceptance and control. Generally, studies' results conclusively revealed that each of the following parental practices are relevant to socially desirable outcomes of child development: acceptance, inductive discipline, nonpunitive punishment practices, and consistency in childrearing are each (Maccoby & Martin, 1983). In fact, this constellation of parenting practices reflects the parameters of authoritative parenting style that was identified by Baumrind's research (1967, 1971).

Many recent studies aiming to exam the effects of parenting styles have obtained results confirming the results reported by Maccoby and Martin (1983) that adolescents with authoritative parents demonstrate better developmental outcomes in comparison to their peers whose parents have non-authoritative parenting style. Being highly responsible and having high demands, authoritative parents raise children, who demonstrate better school performance, fewer behavioral problems, and better emotional development and regulation than children of nonauthoritative parents.

Being highly responsible and having high demands, authoritative parents raise children, who demonstrate better school performance, fewer behavioral problems, and better emotional development and

regulation than children of nonauthoritative parents (Lamborn et al., 1991; Piotrowski et al., 2013; Pong et al., 2010).

Summarizing the above-discussed, we may conclude that the effects of parenting on adolescent outcomes has been extensively studied. Generally, studies' results on this issue have shown that adolescents of parents with positive parenting styles demonstrate optimism, high self-esteem, good social-emotional development, and good academic achievements, and in contrast, negative parenting styles are often related to emotional and behavioral problems and disorders. In general, authoritative parenting is related to lots of positive outcomes in children and adolescents including secure parent-child attachment, fewer behavior problems, more prosocial behaviors, more positive peer relationships, and better academic competence; authoritarian parenting is linked to poor decision- making and low self-esteem, poor social skills and academic competence, low creativity level, and mental problems such as depression and behavioral issues, fear of failure, emotional suppression, and, difficulty in handling negative emotions; permissive parenting is often associated with a lack of self-control and development of egocentric behavior; neglectful parenting often leads to more antisocial behavior in childhood and adolescence (for a review see Bahrami, 2018; Hoskins, 2014).

Obviously, effects of parents on adolescent behavior are multidimensional and need to be studied systematically. For this reason, in future researchers should take into account the role of different contextual, social and family-related factors when examining parent-adolescent relationships.

1.8 Parents' personality and parenting

Nowadays many researchers agree with the Bronfenbrenner and Morris' statement (2006) that the factors related to the personality of parents are person "force characteristics" that most probably have effects on a child development. However, it is impressive that despite obvious influence of parental personality on the development

and adaptation of a child, its impact on the quality of parenting has insufficiently been studied (Bahrami et al., 2018). In addition, results from previous studies, aiming to investigate the associations between personality of parents and their parenting styles although scarce, are also inconsistent.

More than 3 decades ago Belsky (1984) proposed a process model for studying variables that describe parenting, according to which, parental personality emerges as the most influential determinant of parenting at a theoretical level, as a result of the personality's capacity to impact behaviors of parents in different ways and manner.

Using the model of Belsky, other team of researchers namely, Seigny and Loutzenhiser (2010), found that behaviors of parents appear to be a result of interaction of the following spheres: parents' personality characteristics, children' personality characteristics, and the social contextual factors such as marital satisfaction and social support. Moreover, the authors confirmed that personality was conceptualized to be the most powerful among these three factors because it has a direct effect on parenting and because modulates a number of factors of the social context which in turn impact parenting.

However, to date, there is a lack of widely accepted understanding of the relationships and interactions between the various components of the parent's personality and the various components of parenting itself.

1.9 Previous studies on the relationship between parents' personality and parenting styles

Reviewing relevant literature Vafaenejad et al. (2019) pointed several personality characteristics as related to parenting styles, namely mutuality, sensitivity, responsiveness, emotionality, negativity, involvement, rigorous discipline.

Assuming the key meaning of personality of parents in their behaviors, Huver et al. (2010) studied the relation between parent personality (assessed by the Big Five Personality Inventory) and parenting style among representative sample of Dutch parents of adolescents. The results showed that parents with authoritative parenting style with authoritative parenting style scored significantly higher on scales extraversion, agreeableness, and lower on scale emotional stability.

Bahrami (2018) revealed significant differences between authoritative, authoritarian, and permissive mothers in personality traits extraversion, conscientiousness, agreeableness, neuroticism, and openness to experience.

Sahithya and Raman (2021) also found significant associations between parenting styles, parental personality, and temperament of children with anxiety disorders. Their results showed that the frequency of anxiety disorders was highest among children with permissive fathers and lowest among children with authoritative mothers. Also, the incidence of anxiety disorders was higher among less sociable children.

Vafaenejad et al. (2020: 1) also conducted a study in order to shed more clarity on the relation “parent personality – parenting styles”. The results they received outlined several trends: first, a negative relation between the expression of openness to experience and emotional stability and the expression of the parental authoritarianism and in opposite – a positive relation between the expression of openness to experience and emotional stability and the expression of the parental authority existed: second, with an increase in the degree of emotional stability, conscientiousness, and openness to experience in both parents, parental permissiveness was reduced; third, a positive relation between fathers’ extraversion, and conscientiousness and both fathers’ authoritarianism and authoritativeness, exists; fourth, a positive relation between mothers’ conscientiousness and agreeableness and mothers’ authoritativeness

existed; fifth, a negative relation between mothers' openness to experience and permissiveness existed.

The authors concluded that their study' results revealed differences between personality profile of mothers and fathers which in turn lead to differences in typology of their parenting styles. Based on this pattern of the results Vafaenejad and co-workers made a recommendation for future research that it would be essential when studying individual differences in parental personality to take into account the evaluation of parenting styles, and conversely, when studying personality of parents it is really important to take into account their parenting styles also.

Abdi et al. (2010) also found high correlation between big five personality traits and parenting styles of parents of delinquent and nondelinquent adolescents. Their results showed a significantly higher incidence of neuroticism among parents of delinquent adolescents, and a significantly higher incidence of agreeableness, openness, extroversion, and conscientiousness among parents of nondelinquent adolescents. Based on so received findings, Abdi et al. summarized that neuroticism was a powerful predictor of delinquent behavior among adolescents, and that parents with higher level of neuroticism typically demonstrate permissive or authoritarian parenting styles.

Dickson, Agyemang and Afful (2014) examined the association between personality characteristics and parenting styles among a representative parent sample and revealed no differences between agreeable parents and those with other personality characteristics with regard to the preferred use of the permissive parenting style. Also, significantly higher incidence of conscious parents than agreeable or extroverted ones, but not than neurotic parents or parents with openness were found among the parents who showed a preferred use of the authoritative parenting style. Another two important findings were that fathers were more authoritarian than mothers in the couple, and that no significant differences were found

between parents on permissive parenting style preference depending on how many children there are in the family (one or more).

Maddahi et al. (2012) tried to understand the association between the four parenting styles and the big five personality traits and found a direct and significant correlation only between parental openness and authoritative parenting style, namely parents with authoritative parenting style have significantly better developed openness trait.

Aval, Tahmasebi and Maleki (2016) have observed similar findings. Examining the effects of parent mental health and parent big five personality traits on the preferred parenting styles, the researchers reported the following significant correlations: parent neuroticism positively correlated with authoritarian and permissive parenting styles, but negatively correlated with authoritative parenting style; parent extraversion and passionate personality positively correlated with permissive and authoritative parenting styles, but negatively correlated with authoritarian parenting style; parent agreeableness positively correlated with authoritative style, but negatively correlated with the rest parenting styles; parental responsibility correlated with all three parenting styles; parent mental health positively correlated with permissive and authoritative parenting styles, but negatively correlated with authoritarian style; parent mental health and neuroticism negatively correlated with passionate personality traits, but positively correlated with the rest of the studied personality traits. Based on the pattern of the results received, the researchers concluded that the parent's healthy personality and mental health had a strong impact on authoritative parenting style.

In a similar study, conducted by Savitha and Venkatachalam (2016) almost the same tendencies were revealed.

Krupić, Ručević and Vučković (2020) examined the relations between parent personality (assessed by the Big Five Inventory), parenting styles and problem behaviors in preschool children and found a complex relationship between the three variables: parental

personality had impact on permissive and authoritarian parenting styles; these two parenting styles had significant impact on the manifestation of psychopathic signs in children. Presented in more detail, their results showed that psychopathic behaviors in children were both directly and indirectly negatively related to personality trait agreeableness of their parents, directly negatively related to parent openness, but positively directly related to parent extraversion and to parent neuroticism, but in the second case through the authoritarian and permissive parenting styles.

Schofield and co-workers (2012) studied a representative sample of teenagers and their parents and found that emotionally stable, conscientious and agreeable mothers and fathers tended to demonstrate positive parenting styles that are characterized by support and warmth.

Obviously, research should focus on investigation of associations between variations in parents' personality and variations in parenting (Bahrami et al., 2018).

CHAPTER II. STUDY'S METHODOLOGY

2.1. Study's purpose, objectives and hypotheses

With this study we aimed to investigate the impact of parental personality traits on parenting styles (authoritative, authoritarian, permissive, and uninvolved) among mothers and fathers of Greek adolescents.

We set the following objectives:

- 1.To study the self-reported parenting styles in both parents of Greek adolescents simultaneously.
- 2.To study the personality profiles of both parents of Greek adolescents.
- 3.To study the relations between self-reported parenting styles and personality in both parents of Greek adolescents.
4. To explore the differences between adolescents' mothers and fathers in terms of their personality.

5. To assess the dominant parenting styles of mothers' and fathers' samples.

4. To explore the differences between adolescents' mothers and fathers in terms of their parenting styles.

We raised the following **hypotheses** on the base of the relevant literature and previous study's results:

1. Self-reported parenting style is significantly related to parents' personality.

2. Greek adolescents' mothers and fathers differ in their personality characteristics.

3. Greek adolescents' mothers and fathers differ in their parenting styles.

2.2 Participants

This is a descriptive correlational study in which 132 Greek couples who had a child between the ages of 12 and 18 were study. They were residents of one of the following three cities in Greece: Goumenissa, Kilkis, and Giannitsa. The investigation took part between March and July 2021. The mothers' group was with mean age 36.19 years (SD = 4.81) and the fathers' group was with mean age 39.67 years (SD = 5.94). The mandatory criteria for inclusion in the study were participating parents to be two-parent families as well as biological parents of their children. If one of the two parents did not complete the questionnaires, the pair was excluded from the statistical analysis of data.

Informed consent was obtained from each participant, as well as a guarantee of confidentiality was given to each of them.

2.3 Research tools

2.3.1 Parenting Style Questionnaire

Parenting Style Four Factor Questionnaire (PS-FFQ) was used to measure the parenting styles. It is a self-reported Questionnaire that was created by Shyny (2017) as a tool for assessment of parenting

styles of parents of adolescent. The PS-FFQ consists of 32 items and the following four subscales: authoritarian, authoritative, permissive, and uninvolved parenting style. Participant answered the items on a five-point Likert scale ranging from 1 (strongly disagree) to 5 (strongly agree). Scores on each subscale ranged from 8 to 40. The reported Cronbach's alpha of PS-FFQ by Shyny (2017) is 0.919.

2.3.2 Eysenk Personality Questionnaire

The Eysenk Personality Questionnaire (EPQ) is a three dimensional personality assessment tool that was preceded by an overlapping two-dimensional measure called the Eysenk Personality Inventory (EPI). The Eysenk Personality Inventory (EPI) was developed in 1964. The EPQ was introduced as a substantial revision to the EPI in 1975 and a further revision (including the items) was published in 1985 (Eysenk & Eysenk, 1985). The test was adapted for Greek population by Demitriou, (1986).

2.3.2 Spielberger Anxiety test

The State-Trait Anxiety Inventory (STAI) is a commonly used measure of trait and state anxiety (Spielberger, Gorsuch, Lushene, Vagg, & Jacobs, 1983). STAI was adapted for Greek population by Fountoulakis et al. (2006).

2.3.3 The Inventory of Personality Organization (IPO)

The Inventory of Personality Organization (IPO) was created by Kernberg and Clarkin (1995) is a self-report instrument intended to measure a patient's level of personality organization. IPO consists of 83 items, divided into three main scales: Primitive Defenses, Identity Diffusion, and Reality Testing, and two additional scales – Aggression and Moral Values.

2.3.4 The Locus of Control Scale

The Internal-External Locus of Control Scale, developed by Rotter (1966) was used in the current study for measurement of Locus of Control (LOC). The Greek version of Rotter's (1966) scale was used to measure Locus of Control (LOC; Fakinou, 1979).

2.4 Procedure

The participants for the present study were found through principals of several public schools in the above mentioned cities.

The principals were approached for assistance in contacting the parents of their students aged 12 to 18 years who could participate in the research.

Once an agreement obtained from school principals, with the assistance of class teachers, written information about the study, its purpose, research tools, and the participants' ethical rights, as well as an invitation for participation, were sent to parents of students aged 12-18 years old.

One hundred and eighty-seven students returned information that their parents had agreed to take part in that PhD study.

Thus, psychological tests were distributed among 187 married couples who had a child between the ages of 12 and 18.

One hundred and thirty-two couples of mothers and fathers returned the test pack, making 70.59% of all tests distributed.

CHAPTER III. STUDY'S RESULTS

3.1 Results of mothers' and fathers' groups on the Parenting Style Questionnaire

3.1.1 Results of mothers' group

As can be seen in table 1, the total mothers' group demonstrated highest mean scores for the authoritative parenting style and lowest mean scores for the uninvolved parenting.

Table 1. Descriptive statistics on The Parenting Style Questionnaire (mothers' group)

Styles	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Error	Std. Deviation
Autoritarian	132	10,00	37,00	20,62	,461	5,38
Autoritative	132	17,00	38,00	27,02	,434	4,93
Permissive	132	13,00	38,00	25,46	,444	5,11
Uninvolved	132	8,00	31,00	16,53	,407	4,68

Results concerning percentage of distribution of mothers according to their dominant style revealed that the authoritative parenting style was the most preferable for almost half of the total group of mothers (49,2%) and the Uninvolved parenting style was the least preferable one (3,0%). Authoritarian parenting style was the preferable one for 12,11% and Permissive style was the preferable one for 35,6%.

3.1.2 Results of fathers’ group

As can be seen in table 3, similar to the mothers’ group, the fathers’ group demonstrated highest mean scores for the authoritative parenting style and lowest mean scores for the uninvolved style.

Table 3. Descriptive statistics on The Parenting Style Questionnaire of the fathers’ group

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Error	Std. Deviation
Authoritarian	132	12,00	37,00	23,78	,473	5,44
Authoritative	132	14,00	38,00	25,68	,452	5,19
Permissive	132	10,00	34,00	21,27	,518	5,95
Uninvolved	132	9,00	32,00	18,30	,431	4,95

Results concerning the percentage distribution of fathers according to their dominant style showed that the authoritative parenting style was the most preferable for almost half of the total group of fathers (33,3%) and the uninvolved style was the least preferable for the fathers’ group (12,9%). Authoritarian parenting style was the preferable one for 23,78% and Permissive style was the preferable one for 21,27%.

3.1.3 Comparisons of the results of mothers’ and fathers’ groups on the Parenting Style Questionnaire

Table 5. Descriptive statistics on The Parenting Style Questionnaire of the fathers’ group

Styles	Fathers		Mothers		t (p)
	Mean	SD	Mean	SD	

Autoritarian	23,78	5,44	20,62	5,38	$t_{(262)} = 4.741, p < .000$
Autoritative	25,55	5,19	27,02	4,99	$t_{(262)} = -2.126, p = .034$
Permissive	21,27	5,95	25,46	5,11	$t_{(262)} = -6.142, p < .000$
Uninvolved	18,30	4,95	16,53	4,68	$t_{(262)} = 2.987, p = .003$

Results from the comparative analysis of the mean scores of the parent groups on The Parenting Style Questionnaire (presented in table 5), clearly showed at the group level, mothers seem to be oriented towards more positive and effective parenting styles than fathers.

The results regarding the distribution of the participants in the two gender groups according to their preferred parenting style (table 6) showed that although the biggest part of the two groups have assessed higher than the percentages of authoritarian and non-involved than mothers. With another words, while the authoritative parenting style and permissive parenting style had significantly higher frequency among mothers, the authoritarian and uninvolved parenting styles had significantly.

Table 6. Comparison of the distribution according to the most preferred parenting style

	Parenting styles			
	Autoritarian	Autoritative	Permissive	Uninvolved
Fathers	31,1%	33,3%	22,7%	12,9%
Mothers	12,1%	49,2%	35,6%	3,0%
Pearson Chi-Square	$\chi^2_{[3]} = 26,812, p < .000, \text{Cramer's } V = 0.319$			

Among the parents, 56,8% exhibited agreement in parenting styles, and the rest 43,2% did not. Distribution of studied couples of parents depending on the combination of their parental styles is presented in table 7.

Table 7. Distribution of the couples of parents according to the combination of their parental styles

Combination of mother and father parental style	Frequency	Percent
Autoritarian - Autoritarian	11	8,3
Autoritative - Autoritative	36	27,3
Permissive - Permissive	26	19,7
Uninvolved - Uninvolved	2	1,5
Autoritarian - Autoritative	22	16,7
Autoritarian - Permissive	8	6,1
Autoritarian - Uninvolved	5	3,8
Autoritative - Permissive	10	7,6
Autoritative - Uninvolved	6	4,5
Permissive - Uninvolved	6	4,5

As seen, more than a quarter of the parent couples (27,3%) raised their children in an authoritative fashion; 19,7% raised their children in a permissive fashion; 8,3% of the couples raised their children in an authoritarian fashion and only 1,5% of the couples raised their children in an Uninvolved fashion.

3.2 Results of mothers'and fathers' groups on the Eysenk personality test

The results from the Independent Samples T-test performed on Mean scores (Mean, SD) of the mothers'group and the fathers' group on The Eysenk personality test and its four scales, that are presented in table 8, showed that at the group level mothers were more extroverted than fathers.

Table 8. Comparison of the Mean scores (Mean, SD) of the mothers'group and the fathers' group on the Eysenk personality test

	Fathers' group		Mothers'group		t (p)
	Mean	SD	Mean	SD	
Extraversion	12,64	4,55	14,38	5,07	$t_{(262)} = -2,938, p = .004$
Neuroticism	10,37	4,76	12,27	4,76	$t_{(262)} = -3,296, p = .001$
Psychoticism	3,66	2,48	3,12	2,46	$t_{(262)} = 1,763, p = .079$
Social desirability	5,96	3,45	5,89	3,48	$t_{(262)} = 0,177, p = .859$

Comparison of the distribution of the participants in the two gender groups depending on the level of their extraversion showed that introverts were significantly more frequent in the father group, and the extroverts were significantly more frequent in the mothers' group ($\chi^2_{|2|} = 31,422, p < .000, \text{Cramer's } V = .345$).

There were gender-related differences in the mean scores on the scale Neuroticism (table 8), with the mothers' group demonstrating higher scores than the fathers' group ($t_{(262)} = -3,296, p = .001$). However, results from the comparison of the distribution of the participants in the two gender groups according to the level of Neuroticism, showed no gender-related differences between mothers' and fathers' groups in the percentage with different level of Neuroticism ($\chi^2_{|2|} = 1,205, p = .547, \text{Cramer's } V = .068$).

No gender-differences were found between the mean scores of the two groups on the scale Psychoticism ($t_{(262)} = 1,763, p = .079$) and the scale Social desirability/Lie ($t_{(262)} = 0,177, p = .859$) (table 8). The same pattern of lack of between-group differences was found in the results concerning the comparison of the distribution of the participants in the two gender groups according to the level of Psychoticism ($\chi^2_{|2|} = 2,172, p = .338, \text{Cramer's } V = .091$).

3.3 Results of mothers' and fathers' groups on the Spielberger Anxiety test

The results from the Independent Samples T-test on the Spielberger Anxiety test showed no significant differences in the mean scores on the State anxiety scale ($t_{(262)} = -,434, p = .665$), but significant differences on the Trait anxiety scale, with the mothers' group demonstrating higher scores than the fathers' group ($t_{(262)} = -3,344, p = .001$) (table 12).

Table 12. Comparison of the Mean scores (Mean, SD) of the mothers' and fathers' group on The Spielberger Anxiety test

	Fathers' group	Mothers' group	t (p)
--	----------------	----------------	-------

	Mean	SD	Mean	SD	
State anxiety	39,72	8,06	40,17	8,66	$t_{(262)} = -,434, p = .665$
Trait anxiety	39,93	6,82	42,85	7,33	$t_{(262)} = -3,344, p = .001$

No significant gender-related differences in the distribution of the participants according to the level of State anxiety ($\chi^2_{|2|} = 1,535, p = .464$, Cramer's $V = .076$), but statistically significant differences regarding the trait anxiety with higher percentage of mothers with high level of Trait anxiety in comparison to fathers ($\chi^2_{|2|} = 11,314, p < .000$, Cramer's $V = .290$), were found.

3.4 Results of the groups of mothers and fathers for the Inventory of Personality Organization

Independent Samples T-test results applied to the Mean scores of mothers' and fathers' groups of the scales of the Inventory of Personality Organization can be seen in table 15.

It is obvious that mothers and fathers did not differ in the mean scores of Primitive Defenses ($t_{(262)} = ,086, p = .931$), Identity Diffusion ($t_{(262)} = 1,877, p = .062$), Reality Testing ($t_{(262)} = 1,028, p = .305$), and Moral Values ($t_{(262)} = -1,591, p = .113$). Mothers and fathers differed only in terms of Aggression ($t_{(262)} = 3,719, p < .000$), with the fathers being more aggressive than the mothers.

Table 15. Comparison of the Mean scores of the mothers' and fathers' group on The Inventory of Personality Organization (IPO)

	Fathers' group		Mothers' group		t (p)
	Mean	SD	Mean	SD	
Primitive Defenses	39,15	7,81	39,06	9,24	$t_{(262)} = ,086, p = .931$
Identity Diffusion	46,73	11,73	44,28	9,37	$t_{(262)} = 1,877, p = .062$
Reality Testing	36,93	9,58	35,71	9,56	$t_{(262)} = 1,028, p = .305$
Aggression	28,55	7,72	25,00	7,76	$t_{(262)} = 3,719, p < .000$
Moral Values	21,43	6,15	22,70	6,82	$t_{(262)} = -1,591, p = .113$

3.5 Results of the parents' groups regarding Locus of Control

The results clearly demonstrated significant gender-related differences in locus of control ($t_{(262)} = -2,386, p = .018$): as can be seen, at a group level fathers demonstrated Mean = 7,25 (SD = 2,90) and mothers demonstrated Mean = 8,19 (SD = 3,46). This pattern of the results indicated that fathers were more oriented towards internal locus of control and mothers rather showed an orientation towards external locus of control.

No differences were found between mothers' and fathers' groups regarding the distribution of the participants according to the type of their locus of control ($\chi^2_{(1)} = 0,742, p = .389, \text{Cramer's } V = .053$), with both groups demonstrating almost equal presentation of those with internal and those with external locus of control.

3.6. Correlations between parenting styles and personality characteristics

3.6.1 Results of the mothers' group

Results from the correlation analysis between the mean scores of the Authoritarian parenting style and each of the studied personality characteristics of the mothers' group, are demonstrated in table 17.

Table 17. Correlations between Authoritarian parenting style and all studied personality characteristics of the mothers' group

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Authoritarian parenting style	
Extroversion	-.208*	(.017)
Neuroticism	.339**	(.000)
Psychoticism	-.275**	(.001)
State anxiety	.075	(.393)
Trait anxiety	.036	(.680)
Primitive Defenses	-.069	(.433)
Identity Diffusion	.055	(.529)
Reality Testing	-.079	(.367)

Aggression	0.71	(.420)
Moral Values	-.003	(.001)
Locus of control	.000	(.995)

** Level of significance 0.01 (2-tailed).

* Level of significance 0.05 (2-tailed).

The strongest correlation between Authoritarian parenting style and personality traits, measured by The Eysenck Personality Questionnaire (EPQ), was reported with respect to Neuroticism. There is a moderate positive correlation between Neuroticism and Authoritarian parenting style ($r = .446$; $p < .000$) which is significant at the 0.01 level (2-tailed). A weak negative correlation between Psychoticism and Authoritarian parenting style ($r = -.275$; $p = .001$) which is significant at the 0.01 level (2-tailed), was found. Also, a weak negative correlation between Extroversion and Authoritarian parenting style ($r = -.208$; $p = .017$) which is significant at the 0.05 level (2-tailed). Totally, correlation analysis revealed that the personality trait of Neuroticism was directly related to the authoritarian parenting style in the Greek adolescents' mothers, which means that the higher level of Neuroticism in mothers is associated with more frequent preference of the authoritarian parenting style. In the same parent group, there was an inverse relationship between the personality traits of Psychoticism and Extroversion and authoritarian parenting style, which means that lower levels of Psychoticism and Extroversion are associated with more frequent preference of the authoritarian parenting style. Results from the correlation analysis between the mean score of the Authoritative parenting style and the mean score of each of the studied personality characteristics of the mothers' group, are demonstrated in table 18.

Table 18. Correlations between Authoritative parenting style and all studied personality characteristics of the mothers' group

	Pearson Correlation
--	---------------------

	Sig. (2-tailed)	
	Authoritative parenting style	
Extroversion	-.254**	(.003)
Neuroticism	-.185*	(.034)
Psychoticism	-.207*	(.017)
State anxiety	.036	(.680)
Trait anxiety	-.179*	(.040)
Primitive Defenses	-.096	(.271)
Identity Diffusion	.006	(.942)
Reality Testing	-.184*	(.035)
Aggression	-0.189*	(.030)
Moral Values	-.100	(.255)
Locus of control	-.200*	(.021)

** Level of significance 0.01 (2-tailed).

* Level of significance 0.05 (2-tailed).

There was a weak negative correlation between Authoritative parenting style and Extraversion ($r = -.254$; $p = .003$) which is significant at the 0.01 level (2-tailed). A weak negative correlation between Authoritative parenting style and Neuroticism ($r = -.185$; $p = .034$), significant at the 0.05 level (2-tailed), was found. A weak negative correlation between Authoritative parenting style and Psychoticism ($r = -.207$; $p = .017$), significant at the 0.05 level (2-tailed), was found. A weak negative correlation between Authoritative parenting style and Trait anxiety ($r = -.179$; $p = .040$), significant at the 0.05 level (2-tailed), was found. A weak negative correlation between Authoritative parenting style and Reality Testing ($r = -.184$; $p = .035$), significant at the 0.05 level (2-tailed), was found. A weak negative correlation between Authoritative parenting style and Aggression ($r = -.189$; $p = .030$), significant at the 0.05 level (2-tailed), was found. A weak negative correlation between Authoritative parenting style and Locus of control ($r = -.200$; $p = .021$), is significant at the 0.05 level (2-tailed), was found.

There were no correlations between mothers' Authoritative parenting style and the following personality characteristics: State anxiety ($r =$

.036; $p = .680$); Primitive Defenses ($r = -.096$; $p = .271$); Identity Diffusion = .006; $p = .942$); and Moral Values ($r = -.100$; $p = .255$). Totally, correlation analysis revealed that there was a weak inverse relationship between the personality traits of Extroversion, Neuroticism, Psychoticism, Trait anxiety, Reality Testing, Aggression and Locus of control and authoritative parenting style, which means that the lower levels of all these personality traits are associated with more frequent preference of the authoritative parenting style by Greek adolescents' mothers. Results from the correlation analysis between the mean score of the Permissive parenting style and the mean score of each of the studied personality characteristics of the mothers' group, are demonstrated in table 19.

Table 19. Correlations between Permissive parenting style and all studied personality characteristics of the mothers' group

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Permissive parenting style	
Extroversion	.198*	(.023)
Neuroticism	-.144	(.099)
Psychoticism	.274**	(.001)
State anxiety	.039	(.653)
Trait anxiety	.051	(.051)
Primitive Defenses	-.010	(.912)
Identity Diffusion	.101	(.942)
Reality Testing	-.093	(.290)
Aggression	0.034	(.699)
Moral Values	.027	(.761)
Locus of control	.070	(.422)

** Level of significance 0.01 (2-tailed).

* Level of significance 0.05 (2-tailed).

There was a weak positive correlation between Permissive parenting style and Extraversion ($r = .198$; $p = .023$) which is significant at the

0.05 level (2-tailed), and figure 15 illustrates a weak positive correlation between Permissive style and Psychotism ($r = .274$; $p = .001$) which is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Results from the correlation analysis between the mean score of the uninvolved parenting style and the mean score of each of the studied personality characteristics of the mothers' group, are demonstrated in table 20.

Table 20. Correlations between Uninvolved parenting style and all studied personality characteristics of the mothers' group

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Uninvolved parenting style	
Extroversion	.094	(.283)
Neuroticism	.187*	(.032)
Psychoticism	.124	(.158)
State anxiety	-.024	(.788)
Trait anxiety	.062	(.480)
Primitive Defenses	.079	(.365)
Identity Diffusion	.232**	(.007)
Reality Testing	.228**	(.009)
Aggression	.019	(.829)
Moral Values	-.027	(.758)
Locus of control	.179*	(.040)

** Level of significance 0.01 (2-tailed).

* Level of significance 0.05 (2-tailed).

There was a weak positive correlation between Uninvolved parenting style and Neuroticism and Locus of control ($r = .179$; $p = .040$) which were significant at the 0.05 level (2-tailed). Also, a weak positive correlation between Uninvolved parenting style and Identity diffusion and Reality testing which is significant at the 0.01 level (2-tailed). There were no correlations between mothers' Uninvolved parenting style and the rest personality characteristics.

3.6.2 Results of the fathers' group

Results from the correlation analysis between the mean score of the authoritarian parenting style and the mean score of each of the studied personality characteristics of the fathers' group, are demonstrated in table 21.

There was a weak positive correlation between Authoritarian parenting style and Neuroticism and a weak negative correlation between Authoritarian parenting style and Locus of control, both with significance at the 0.05 level (2-tailed). Also, a weak positive correlation between Authoritarian parenting style and Aggression, which is significant at the 0.01 level (2-tailed), was found.

Table 21. Correlations between Authoritarian parenting style and all studied personality characteristics of the fathers' group

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Authoritarian parenting style	
Extroversion	-.035	(.692)
Neuroticism	.177*	(.042)
Psychoticism	-.045	(.611)
State anxiety	-.062	(.479)
Trait anxiety	.098	(.265)
Primitive Defenses	.011	(.897)
Identity Diffusion	.120	(.169)
Reality Testing	.021	(.813)
Aggression	.290**	(.001)
Moral Values	.061	(.488)
Locus of control	-.213*	(.014)

** Level of significance 0.01 (2-tailed).

* Level of significance 0.05 (2-tailed).

There were no correlations between fathers' Authoritarian parenting style and the rest personality characteristics.

Results from the correlation analysis between the mean score of the Authoritative parenting style and the mean scores of each of the studied personality characteristics of the fathers' group, are demonstrated in table 22.

There was a weak negative correlation between Authoritative parenting style and Neuroticism, Primitive Defenses and Identity Diffusion), which are significant at the 0.01 level (2-tailed), as well as a weak positive correlation between Authoritative parenting style and Aggression, which is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Table 22. Correlations between Authoritative parenting style and all studied personality characteristics of the fathers' group

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Authoritative parenting style	
Extroversion	-.100	(.255)
Neuroticism	-.226**	(.009)
Psychoticism	-.057	(.519)
State anxiety	-.057	(.518)
Trait anxiety	.054	(.536)
Primitive Defenses	-.222**	(.011)
Identity Diffusion	-.270**	(.002)
Reality Testing	-.062	(.478)
Aggression	-.194*	(.026)
Moral Values	-.097	(.267)
Locus of control	0.016	(.859)

** Level of significance 0.01 (2-tailed).

* Level of significance 0.05 (2-tailed).

No correlation was found between between fathers' Authoritative parenting style and the rest personality characteristics.

Results from the correlation analysis between the mean score of the Permissive parenting style and the mean score of each of the studied personality characteristics of the fathers' group, are demonstrated in table 23.

Table 23. Correlations between Permissive parenting style and all studied personality characteristics of the fathers' group

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Permissive parenting style	
Extroversion	-.112	(.202)
Neuroticism	.064	(.466)
Psychoticism	-.107	(.221)
State anxiety	-.040	(.648)
Trait anxiety	-.118	(.178)
Primitive Defenses	.209*	(.016)
Identity Diffusion	.053	(.548)
Reality Testing	.201*	(.021)
Aggression	-.090	(.305)
Moral Values	.053	(.549)
Locus of control	.025	(.780)

* Level of significance 0.05 (2-tailed).

There was a weak positive correlation between Permissive parenting style and Primitive Defenses and between Permissive parenting style and Reality Testing, both with significance at the 0.05 level (2-tailed).

No correlation was found between between fathers' Permissive parenting style and the rest personality characteristics.

Table 24. Correlations between Uninvolved parenting style and all studied personality characteristics of the fathers' group

	Pearson Correlation Sig. (2-tailed)	
	Uninvolved parenting style	
Extroversion	.127	(.148)
Neuroticism	.176*	(.043)
Psychoticism	.269**	(.002)
State anxiety	-.031	(.725)
Trait anxiety	.126	(.150)
Primitive Defenses	.131	(.136)

Identity Diffusion	.304**	(.000)
Reality Testing	-.020	(.823)
Aggression	-.056	(.524)
Moral Values	.072	(.415)
Locus of control	.229**	(.008)

** Level of significance 0.01 (2-tailed).

* Level of significance 0.05 (2-tailed).

Results from the correlation analysis between the mean score of the Uninvolved parenting style and the mean score of each of the studied personality characteristics of the fathers' group, are demonstrated in table 24.

As seen, there was a weak positive correlation between Uninvolved parenting style and Neuroticism, with significance at the 0.05 level (2-tailed). In addition, there was a weak positive correlation between Uninvolved parenting style and Psychotism, Identity Diffusion, and Locus of control, all with significance at the 0.01 level (2-tailed).

There was no correlation between the Uninvolved parenting style and the rest personality characteristics.

DISCUSSION

Parents have always been an essential factor in the development of their child, but it seems that nowadays, modern society is becoming more demanding of parents and their contribution to the education and socialization of children.

Moreover, although the association between parental personality and parenting style emerges as a problem that has always attracted the attention of researchers, there are very few studies that examine both parents simultaneously.

In this context, the present study was designed with the aim to shed light on the issue concerning the power of parental personality as a predictor of the parenting style, especially among Greek adolescents' parents (both mother and father). To achieve this purpose we

investigated 132 Greek couples with at least a child aged 12-18 years old.

The results revealed that both at the group and at the individual level, the authoritative parenting style was the most preferable and the uninvolved parenting style was the least preferable parenting style among the Greek adolescents' mothers and fathers.

Gender-related comparisons on the parenting style preferences showed that at the group level, mothers seem to be oriented towards more positive and effective parenting styles than fathers. The results revealed that although the biggest part of the mothers' and fathers' groups have assessed themselves as authoritative parents, significantly higher proportion of the mothers than fathers had adopted an authoritative or permissive parenting style, and vice versa – significantly higher proportion of the fathers than mothers had adopted an authoritarian or uninvolved parenting style. With another words, while the authoritative parenting style and permissive parenting style had significantly higher frequency among the Greek adolescents' mothers, the authoritarian and uninvolved parenting styles had significantly higher frequency among the Greek adolescents' fathers.

It is impressive that only 56,8% of the studied parents' sample exhibited agreement in parenting styles, and the rest 43,2% did not. Moreover, the most frequent combinations of mother and father parental styles were Authoritative and Authoritative parenting styles (27,3%) followed by Permissive – Permissive parenting styles (19,7%) and Authoritarian – Authoritative parenting styles (16,7%). The least frequent combinations of mother and father parental styles were Uninvolved – Uninvolved parenting styles (1,5%), and Authoritarian - Uninvolved parenting styles (3,8%).

With regards to study's findings concerning differences between the two parents in personality, we established significant between-group differences in a half of the studied personality characteristics, namely: extraversion, neuroticism, trait anxiety, locus of control, and

aggression. We did not find differences between mothers and fathers with respect to personality organization, psychoticism, social desirability (Lie), and state anxiety.

In more detail, at the group level, mothers were more extroverted than fathers and a greater proportion of them than of the fathers were extroverts.

The mothers were with higher trait anxiety than fathers and the frequency of high level of trait anxiety was also higher among them than among the fathers.

Unlike the mothers, the fathers were more oriented towards internal locus of control, while mothers were more oriented towards external locus of control.

At a group level mothers were also more neurotic than fathers, but they did not differ regarding the frequency of low, average and high level of neuroticism.

Both parents of the Greek adolescents demonstrated similar results in psychoticism, social desirability/lie and state anxiety. They did not differ significantly in their personality organization demonstrating similar scores on all its factors. Significant differences emerged only on the scale of aggression, suggesting that at the group level fathers were more aggressive than mothers.

Correlation analysis applied to the mothers' scores revealed that authoritarian parenting style was directly related to the mothers' neuroticism, but inversely related to the mothers' psychoticism and extroversion, which means that the authoritarian parenting style is with higher frequency among mothers with higher level of neuroticism and lower level of psychoticism and extroversion.

Authoritative parenting style was inversely related to the mothers' extroversion, neuroticism, psychoticism, trait anxiety, reality testing, aggression and locus of control, which means that the authoritative parenting style is with higher frequency among mothers with lower level of extroversion, neuroticism, psychoticism, trait anxiety and aggression, and with internal locus of control, less frequent use of

primitive defenses, lower identity diffusion, more accurate reality testing, and higher moral values.

Permissive parenting style was directly related to the mothers' extraversion and psychoticism, which means that the higher levels of these personality traits in the Greek adolescents' mothers are associated with more frequent adoption of the permissive parenting style.

Uninvolved parenting style was directly related to the mothers' neuroticism, locus of control, identity diffusion and reality testing, which means that the higher level of neuroticism, the tendency to external locus of control, the higher level of identity diffusion and the tendency to worse reality testing are related to more frequent adoption of the uninvolved parenting style.

Correlation analysis applied to the fathers' scores revealed that authoritarian parenting style was directly related to the fathers' neuroticism and aggression and inversely related to the fathers' locus of control. Therefore, according to our results, higher levels of neuroticism and aggression and the tendency to internal locus of control in the Greek adolescents' fathers are associated with more frequent adoption of the authoritarian parenting style.

Autoritative parenting style was inversely related to the fathers' neuroticism, aggression, identity diffusion and primitive defenses, which means that lower levels of fathers' neuroticism, aggression, less frequent use of primitive defenses and lower identity diffusion were related to a greater preference of authoritative parenting style among the Greek adolescents' fathers.

Permissive parenting style was directly related to fathers' primitive defenses and identity diffusion, which suggests that fathers who more frequently use primitive defenses and who demonstrated higher identity diffusion had adopted a permissive parenting style.

And finally, uninvolved parenting style was directly related to fathers' neuroticism, psychoticism, locus of control, and identity diffusion, which means that the Greek adolescents' fathers who had

adopted an uninvolved parenting style demonstrated high neuroticism and psychoticism, high identity diffusion and tendency to external locus of control.

Therefore, the total pattern of our study's results confirmed the existence of a relationship between parents' personality traits and parenting styles, which is in line with previous research findings (Bahrami et al., 2018; Vafaenejad et al., 2020).

Our findings that mothers and fathers of Greek adolescents differ in their personality agree with other researchers' findings indicating an effect of gender on personality characteristics (Otten, 2020; Weisberg, DeYoung, & Hirsh, 2011) and additionally support the existence of gender-related differences in parenting style and parenting (McKinney, & Renk, 2008; Milevsky et al., 2008; Conrade & Ho, 2001).

Our findings concerning the relation between each of the studied personality characteristics and parenting styles lead to several generalized suggestions, most of which are also supported by the results of previous relevant studies.

Neuroticism or emotional instability demonstrated a relationship with the authoritarian parenting style which involves high demands and control (Vafaenejad et al., 2020), but also with an uninvolved parenting style which involves neither support and warmth nor control. In contrast, emotional stability or low level of neuroticism demonstrated a relationship with the authoritative parenting style which involves high level of support and control, with these tendencies being true for mothers and fathers (Bahrami et al., 2018; Belsky & Barends, 2002; Schofield et al., 2012; Vafaenejad et al., 2020).

Neuroticism has most often been in the focus on the research dedicated to parenting. Individuals with high levels of neuroticism usually are emotionally instable and get irritated easily. It was assumed that these features most probably interact with sensitive

parenting which in turn become an obstacle for this type of parents to be sensitive to the child's needs and status (Bahrami et al., 2018). Only in mothers, lower level of extraversion seems to be related to the authoritarian and authoritative parenting styles, while higher level of extraversion seems to be related to the permissive parenting style.

Contrary to our study, Vafaenejad et al. (2020) failed to establish a correlation between both the authoritative and permissive parenting styles and fathers' and mothers' extroversion, but they did establish a positive association between authoritarian parenting style and fathers' and mothers' extroversion.

Bahrami et al. (2018) also reported that mothers, who preferred authoritative parenting style scored higher in extraversion.

This discrepancy in the results could be caused from the different ages of the studied samples, since the Vafaenejad and co-workers' sample and the Bahrami and co-workers' sample included preschool children and our sample included adolescents.

In addition, our results showed that only in mothers, lower level of trait anxiety appears to be linked to the authoritative parenting style.

In mothers, low level of psychoticism appears to be linked to the authoritarian or authoritative parenting styles, while high level of psychoticism appears to be linked to the permissive parenting style.

In fathers, high psychoticism appears to be linked to the uninvolved parenting style.

In both parents, lower level of aggression appears to be linked to the authoritative parenting style, and only in fathers, the high aggression appears to be linked to the authoritarian parenting style.

Internal locus of control and authoritative parenting style are related in the mothers, and internal locus of control and authoritarian parenting style are related in the fathers. Only in fathers, external locus of control appears to be linked to the uninvolved parenting style.

Finally, regarding the relations between components of personality organization (primitive defenses, identity diffusion and reality testing) and parenting style, our results showed that such a relationship exists in both parents but it is more strong in mothers.

Both parents with less frequent use of primitive defenses and lower identity diffusion (indicators of more integrated personality organization) tend to adopt authoritative parenting style. In contrast – mothers with higher use of primitive defenses and higher identity diffusion tend to adopt an uninvolved parenting style, while fathers with higher use of primitive defenses and higher identity diffusion tend to adopt a permissive parenting style.

Only fathers with high identity diffusion, tend to use the uninvolved parenting style. Only in mothers, more accurate reality testing and higher moral values appears to be linked to the authoritative parenting style, as well as only in mothers, less accurate reality testing tend to be linked to the uninvolved parenting style.

Summarizing this study' findings we may conclude that they confirmed the suggestion for the importance of the parents' personality in the prediction of parenting style. Moreover, the predictive power of the parents' personality in regard to parenting style was not the same for adolescents' mothers and fathers. In agreement with suggestions of other authors, for example, Belsky et al. (1995) and Vafaenejad et al. (2020), personality has greater predictive power and is more closely related to maternal parenting style than to paternal parenting style.

Our study's results may be applied in family training or education programs for parents aiming to help them to start using an appropriate parenting style. Also, family therapists could use these results to improve parents' communication skills and to promote positive personality traits in parents and in this way to provide support for health and well-being of children or adolescents, their parents and family as a whole.

Of course, the research has its limitations and one of them is the exclusive use of parents' reports. Also, there are many factors that can affect parenting style, but we did not take them into account (for example, attachment style or the specific character/personality of adolescent, economic status of families, etc). Of course, it was not among the objectives of that research to explore their effects, but nevertheless the effects of these factors should be investigated in future research.

CONCLUSIONS

1. Authoritative parenting style is the most preferable and uninvolved parenting style is the least preferable parenting style among the Greek adolescents' mothers and fathers.
2. Mothers are oriented towards more positive and effective parenting styles than fathers. Significantly higher proportion of mothers than fathers adopt an authoritative or permissive parenting style, and vice versa – significantly higher proportion of fathers than mothers adopt an authoritarian or uninvolved parenting style.
3. Slightly more than half of parent couples (56,8%) exhibit agreement in parenting styles, with the most frequent combinations of mother and father parental styles are authoritative/authoritative (27,3%) and permissive/permissive parenting styles (19,7%), and the least frequent combinations are uninvolved/uninvolved (1,5%), and authoritarian/uninvolved parenting styles (3,8%).
4. Greek adolescents' mothers and fathers differ in their personality characteristics: the mothers are more extroverted, neurotic or anxious, and less aggressive than the fathers; they are more oriented towards external locus of control, while the fathers are more oriented towards internal locus of control.
5. Personality traits have differentiated effects on parenting styles depending on the gender of the parents.

6. Mothers with higher level of neuroticism or lower level of psychoticism and extroversion tend to adopt authoritarian parenting style.
7. Mothers with lower level of extroversion, neuroticism, psychoticism, trait anxiety and aggression, with internal locus of control or more integrated personality organization (including less frequent use of primitive defenses, lower identity diffusion, more accurate reality testing, and higher moral values), tend to prefer authoritative parenting style.
8. More extraverted or psychotic mothers more frequently possess a permissive parenting style.
9. Mothers with high neuroticism demonstrate tendency to external locus of control or less integrated personality organization (including frequent use of primitive defenses, higher identity diffusion, less accurate reality testing), tend to adopt an uninvolved parenting style.
10. Fathers with high neuroticism, aggression or tendency to internal locus of control more frequently possess an authoritarian parenting style.
11. Fathers with low neuroticism, aggression, or more integrated personality organization (including less frequent use of primitive defenses and lower identity diffusion) tend to adopt an authoritative parenting style.
12. Fathers with less integrated personality organization (who more frequently use primitive defenses or demonstrated higher identity diffusion) more frequently possess a permissive parenting style.
13. Fathers with high neuroticism or psychoticism, with tendency to external locus of control or higher identity diffusion, tend to adopt an uninvolved parenting style.

PUBLICATIONS ON THE TOPIC OF THE PhD DISSERTATION

1. Mussa, S. (2022). Effects of parenting styles on adolescent outcomes: some recent research findings. *Yearbook of Psychology*, 13(2), 344-348.
2. Mussa, S. (2022). The relationship between parents' personality and parenting styles: a literature review. *Yearbook of Psychology*, 13(2), 349-351.
3. Mussa, S. (2022). Greek Adolescents' Mothers and Fathers Differ in Their Preferred Parenting Styles. In: 8IeCSHSS: *Conference Proceedings* (pp.207-212), Belgrade – SERBIA.
4. Mussa, S. (2022). Examining the relationships between personality and parenting style in Greek adolescent mothers. In: 8IeCSHSS: *Conference Proceedings* (pp. 177-182), Belgrade – SERBIA.